

Právní a sociální hlediska domácího násilí

Martin Lejčar

Bakalářská práce
2014-02-11

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin LEJČAR**
Osobní číslo: **H118170**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Právní a sociální hlediska domácího násilí**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynu obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena na:

- výklad pojmů, podstaty a některých znaků domácího násilí;
- pomoc obětem domácího násilí;
- rozdělení rolí sociální pracovník, policista;
- řešení problémů a předcházení domácího násilí;
- závěrečná doporučení pro praxi.

Součástí práce bude provedený výzkum, zaměřený na spolupráci sociálních pracovníků a policistů u případů domácího násilí.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DeVito, Joseph A. Základy mezilidské komunikace. Praha: Grada, 2001.

Máhlpachr, P. Sociální patologie. IMS. Bonny Press. 2010.

Olejníček, A. Výcvik asertivního jednání. IMS. Bonny Press. 2003.

Tkáč, J. Základy psychiatrie. IMS. Bonny Press. 2008.

Vágnerová, M. Vývojová psychologie I. II. Praha: Karolinum, 2005-7.

Vízdal, F. Základy psychologie. IMS. Bonny Press. 2009.

Další literatura bude průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Alena Plšková

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

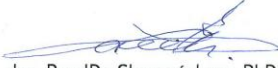
Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 3. 10. 2014

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tématem této bakalářské práce jsou právní a sociální hlediska domácího násilí. V úvodní části bude seznámení s teorií, kde bude blíže vysvětlena stručná charakteristika domácího násilí. V jednotlivých kapitolách se pokusím vysvětlit druhy, formy, příčiny vzniku násilí a následné důsledky tohoto jednání. Dalším obsahem je analýza současných právních předpisů pro pomoc obětem domácího násilí a zhodnocení efektivity stávajícího stavu. V neposlední řadě budou rozebrány možnosti pomoci obětem a posílení jejich ochrany. V praktické části práce je dotazníkové šetření, které je zaměřeno na ženy, oběti domácího násilí.

Klíčová slova: Domácí násilí, institut vykazání, oběti domácího násilí, sociálně právní poradenství, ženy a domácí násilí.

ABSTRACT

The topic of my thesis is legal and social aspects of domestic violence. The introduction is familiar with the theory of domestic violence, explained in a brief description. I will try to distinguish the types, forms, causes and consequences of this kind of violence. Another part includes an analysis of the current legislation helping victims of domestic violence and evaluation of the effectiveness of current situation. Finally, the possibility of assistance to victims and strengthening of protection is discussed. The practical part of the questionnaire, which focused on women, victims of domestic violence.

Keywords: domestic violence, institute of reporting, victims of domestic violence, legal counseling, women and domestic violence.

Poděkování

Chtěl bych touto cestou upřímně poděkovat své rodině, která mi byla po celou dobu mého studia velkou oporou. Dále bych chtěl poděkovat PhDr. Aleně Plškové za vedení mé práce a užitečné rady při jejím zpracování.

Přání zmýlit se a utéct leží blízko vedle sebe. Když chcete prchnout před tím, co právě je, prcháte před svým životem. Váš život vás potřebuje tady a teď.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická, nahraná do IS/STAG, jsou totožné.

Martin Lejčar

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DOMÁCÍ NÁSILÍ	12
1.1 HISTORIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	13
1.2 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	14
1.3 DRUHY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	15
1.4 DOMÁCÍ NÁSILÍ A JEHO MÝTY.....	16
1.5 OBĚŤ A PACHATEL.....	19
2 PRÁVNÍ ÚPRAVA DOMÁCÍHO NÁSILÍ	23
2.1 ZÁKON Č. 135/2006 SB., O OCHRANĚ PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM.....	23
2.2 OCHRANA OBĚTÍ TRESTNÝCH ČINŮ.....	24
2.3 OBČANSKÝ ZÁKONÍK.....	25
2.4 OBČANSKÝ SOUDNÍ ŘÁD.....	26
2.5 ZÁKON O SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ	27
3 TRESTNĚ A SPRÁVNĚ PRÁVNÍ ÚPRAVA DOMÁCÍHO NÁSILÍ	28
3.1 TRESTNÍ PRÁVO A TRESTNÍ ŘÁD	29
3.2 PŘESTUPKOVÉ PRÁVO A DOMÁCÍ NÁSILÍ.....	32
3.3 DOMÁCÍ NÁSILÍ V SOUVISLOSTI SE ZÁKONEM O POLICII.....	34
3.4 POSTUP POLICIE PŘI ŘEŠENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	36
4 INSTITUT VYKÁZÁNÍ	38
4.1 VYKÁZÁNÍ.....	38
4.2 POMŮCKA PRO POLICII SARA DN.....	40
4.3 SITUACE PO VYKÁZÁNÍ.....	40
4.4 SOCIÁLNÍ POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ	42
4.5 KAZUISTIKA.....	46
II PRAKTICKÁ ČÁST	49
5 VÝZKUMNÁ ŠETŘENÍ	50
5.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A OTÁZKY	50
5.2 CÍL VÝZKUMU	51
5.3 VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY.....	51
5.4 METODIKA VÝZKUMU	52
5.4.1 Výzkumná metoda	52
5.4.2 Výzkumný soubor	53
5.5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	56
5.6 OVĚŘENÍ VÝZKUMNÝCH HYPOTÉZ	75
ZÁVĚR	77
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	78
SEZNAM GRAFŮ	81
SEZNAM TABULEK	82
SEZNAM PŘÍLOH	83

ÚVOD

Domácího násilí vystihuje pojem týrání, které činí soužití nesnesitelným. Domácí násilí je ve společnosti velmi závažný problém. Dle statistik má zkušenost s domácím násilím každý druhý člověk u nás. Odborníci uvádějí, že dlouhodobé násilí vážným způsobem narušuje psychiku a zdravotní stav oběti. Rodina je základem společnosti a každého státu a proto je důležité jí chránit. Společnost je momentálně zaměřena na hospodářské problémy a rodinu staví na okraj svého zájmu. O to je naléhavější společenská potřeba vytvoření systému ochrany před tímto jevem. Oběti násilí se často dostávají do situace, ve které si neví rady, jak dál. Je potřeba vytvořit ucelený a přehledný systém ochrany a v neposlední řadě i pomoci.¹

V teoretické části mé práce se pokusím přiblížit pojem domácího násilí, dále blíže vysvětlím stručnou charakteristiku domácího násilí. Za další se pokusím přiblížit druhy, formy, příčiny vzniku násilí a důsledky tohoto nepříznivého jednání. V další řadě bych chtěl učinit přehled platné právní úpravy pro pomoc obětem domácího násilí a zhodnotit efektivitu stávajícího stavu. V této práci uvádím obsahovou analýzu jednoho případu domácího násilí, u kterého jsem asistoval jako pracovník policie již od jeho prvopočátku. Z této obsahové analýzy je zřetelné, že oběť domácího násilí čeká dlouhá cesta, na které není jasné, jak to vše dopadne. Pro oběť je důležité, aby se v této situaci měla o koho opřít, např. o rodinu. Podstatou praktické části je realizace výzkumu a jeho vyhodnocení, ve kterém se zaměřuji na oběti ženy domácího násilí. Do své práce jsem zakomponoval novely zákonů i nové skutečnosti a mým cílem je, aby pomoc pro oběti byla snadněji dosažitelná.

Přeji si, aby tato bakalářská práce vedla k lepšímu a všímavějšímu postoji společnosti k problému domácího násilí, protože se jedná o závažný společenský problém, před kterým nelze zavírat oči.

¹ NEDVĚDOVÁ, Alena, Lenka VANÍČKOVÁ a Zuzana CHOMOVÁ. *Sborník textů k problematice domácího násilí*. 1. vyd. Praha: Centrum sociálních služeb Praha, 2010

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ

Definicí domácího násilí je nespočet. Důkazem toho je česká i zahraniční literatura, ve které kolem tohoto pojmu panuje velká neshoda. V ČR neexistuje přímá definice domácího násilí. V anglicky psané literatuře se používá výraz **domácí násilí** (domestic violence) a je jím chápáno násilí v partnerských vztazích. V německé literatuře převažuje výraz *násilí v rodině a domácnosti* (Gewalt in der Familie und Umgebung), kde je tento termín chápán jako násilí mezi partnery, mezi sourozenci a vůči dětem. V polské literatuře je nejvíce užívaným výrazem *násilí v rodině* (przemoc w rodzinie), který poukazuje na podobně široký pojem jako pojem německý. Dle americké asociace se využívá termín **rodinné násilí a zneužívání** (family violence and abuse).² Tento výraz je popsán takto: „*odkazuje k činům fyzického týrání, sexuálního zneužívání a psychického týrání: chronické situace, ve kterých jedna osoba kontroluje nebo směřuje ke kontrolování chování jiné osoby: a zneužívá moc, která může mít za následek poškození nebo narušení psychického, sociálního, ekonomického, sexuálního nebo fyzického pocitu zdraví členů rodiny.*“³

Pod pojmem domácí si můžeme představit různé formy úderů, kopů, hmatů, škrcení, strkání, a neuvědomujeme si, že formy domácího násilí jsou i ekonomické, sexuální či psychické. Motívem násilí může být demonstrace nadřazenosti nebo demonstrace moci. Dochází k němu za zavřenými dveřmi, a proto je velmi latentní a hůře odhalitelné.

Obecně násilím rozumíme jakékoliv tělesné útoky, vyhrožování násilím nebo jednáním, působící újmu na fyzickém, psychickém nebo sexuálním zdraví. Jedná se o agresivní chování jednoho proti druhému, které směřuje k ublížení, poškození, poranění nebo zabití.

Ze statistik je patrné, že pravděpodobnost napadení či poranění v bezpečí domova rodinnými příslušníky je třikrát větší než pravděpodobnost napadení na ulici někým cizím.⁴

² BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-802-5454-220

³ BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-802-5454-220, s. 6

⁴ NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-807-3573-775

1.1 Historie domácího násilí

Domácí násilí bylo velmi dlouhou dobu považováno za věc soukromou, interní, kterou by se veřejnost nebo stát neměl zabývat. V oblasti domácího násilí na ženách předsudky vycházely také z jejich postavení v dřívějších dobách, kdy ženy zcela podléhaly vůli svého otce nebo manžela. Obrat však nastal s postupnou emancipací, poté, co bylo ženám uznáno právo na rovnoprávnost, a to v mnoha sférách života, jako je např. právo na vzdělání, právo volební, právo na rozvod, možná ekonomická soběstačnost atd.⁵

Až 20. století vedlo k odtabuizování problémů násilí v rodinách, a to včetně násilí páchaného na dětech. Zvláště pak během 70. - 80. let 20. století v USA byly zaznamenány případy a studie, které následně ovlivnily postoj evropských zemí a podpořily změny v rámci řešení problémů domácího násilí. V 90. letech se pak otevřela otázka násilí v rodině vůči mužům a seniorům.⁶

V České republice si tento jev získal pozornost až v 90. letech, kdy občanská sdružení a neziskové organizace začaly prosazovat aktivní přístup a rozvíjely celospolečenskou diskuzi k problematice domácího násilí.⁷

V roce 2001 bylo provedeno šetření agenturou STEM pro Bílý kruh bezpečí. V roce 2003 proběhlo šetření v rámci Mezinárodního výzkumu násilí na ženách, který zpracoval Sociologický ústav AV ČR a Filozofická fakulta UK v Praze. Výsledkem výzkumu bylo zjištěno, že 38 % žen v České republice se setkalo s domácím násilím.

Ze statistik Policie České republiky je zřejmé, že v roce 2013 bylo provedeno 1361 vykázání ze společného bydliště. Zdali se jedná o domácí násilí, není možné zjistit, protože statistika domácího násilí, jako takového se nevede.

⁵ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008. ISBN 978-809-0362-673

⁶ BURIÁNEK, Jiří a Jiří KOVAŘÍK. *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vyd. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-914-6

⁷ *Domácí násilí v České republice* [online]. Domácí násilí. [cit. 3.5.2014]. Dostupné z [www: http://www.domacinasili.cz/files/uploaded/Archiv/index.html](http://www.domacinasili.cz/files/uploaded/Archiv/index.html) >

1.2 Znaky domácího násilí

Domácí násilí musíme odlišit od hádek a drobných domácích sporů a nemůžeme ho zneužívat proti druhé osobě nebo v rámci vyřizování si účtů mezi partnery. Proto musíme stanovit určité a jednotné znaky tohoto jevu.

Společné bydlení

Zde se jedná o osoby ve společné domácnosti, které jsou v příbuzenském nebo obdobném vztahu (druh, družka apod.), žijící ve společném bytě nebo domě, kdy ohrožená osoba nemá možnost toto bydlení opustit. Dále tyto osoby mají společný majetek, společné bankovní konto, společné přátele apod.

Dlouhodobost a opakovanost

Jednorázový násilný útok mezi partnery nemůžeme považovat za domácí násilí, ač jeho následky byly sebezávažnější. Domácí násilí tedy musí mít nějakou historii, pokračující tendenci a opakující se ataky.

Stupňující se intenzita

Útoky s každým dalším opakováním jsou silnější a agresivnější, slovní urážení přechází na útoky proti zdraví a v konečném důsledku může dojít k útokům proti lidskému životu. Zde můžeme hovořit o tom, že násilí **eskaluje**. Doba mezi jednotlivými útoky se postupně zkracuje. Rizikovým faktorem eskalace násilí je užívání alkoholu nebo jiných návykových látek.

Neměnnost rolí

Do neměnnosti rolí nemůžeme počítat takzvanou italskou domácnost, rvačky, hádky a různé domácí spory z toho důvodu, že se zde role střídají u obou stran, které se násilí dopouštějí. U domácího násilí musí být role neměnné, kdy jedna osoba je stále ohrožována a druhá je osoba násilná.

Skrytost

Domácí násilí je většinou skryté, odehrávající se za zavřenými dveřmi. To však není směrodatné, protože se může přenést i mimo domov, když se ohrožená osoba začne odpoutávat od násilníka.⁸

⁸ MUSELÍKOVÁ, Miroslava, Zdeňka VAŇKOVÁ a Miroslava VODIČKOVÁ. *Právo v sociální oblasti*. Brno: Institut mezioborových studií, 2013.

1.3 Druhy domácího násilí

Domácí násilí je velmi nebezpečné jednání, které má neblahý dopad na oběti a ohrožené osoby. Je nespočet druhů a proto se zaměřím na ty základní uvedené mnohými autory.

Základní rozdělení druhů násilí:

a) Fyzické násilí

Jedná se o přímé fyzické napadení, jako jsou rány rukou, kopání do oběti, škrcení, ohrožování oběti nějakou zbraní, nebo jiným předmětem ohrožujícím zdraví ohrožené osoby až po útoky směřující proti ohrožení života.

b) Psychické násilí

Způsobuje psychickou újmu u oběti a projevuje se ponižováním, urážením, obviňováním, vyhrožováním napadením a jiným jednáním ovlivňujícím psychiku oběti. Násilník si tímto jednáním vynucuje ovládnutí oběti.

c) Sexuální násilí

Formou tohoto násilí je vynucování pohlavního styku nebo jiných sexuálních praktik, různé formy sexuálního napadání, zacházení s obětí jako se sexuálním objektem, nucení oběti k sexuálním aktům a jiným praktikám. Cílem je oběť sexuálně zneužít a vlastnit. Toto jednání má brutální podtext.

d) Ekonomické násilí

Toto má za následek omezení přístupu k finančním prostředkům, jako jsou prostředky na společnou domácnost, děti, pachatel chce mít plnou kontrolu nad příjmy a výdaji oběti, pachatel chce mít naprostou kontrolu nad finanční situací rodiny, zabraňuje přístup k bankovním účtům a oběti poskytuje jen minimální finanční hotovost.

e) Sociální násilí

Spočívá v omezování a následně až k zákazu kontaktu s rodinou a přáteli, má za cíl oběť plně izolovat, pachatel chce rozhodovat o společném životě, využívá jako prostředek děti nebo jiné osoby, toto jednání má za následek systematickou izolovanost oběti.⁹

⁹ BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-802-5454-220

Někdy se také hovoří o emocionálním násilí:

Jedná se o citové vydírání, které se projevuje nepřetržitou kontrolou toho, co oběť dělá, kde a s kým se stýká. Bývá orientováno na osoby, věci a zvířata, ke kterým má oběť citový vztah. Toto násilí se projevuje zesměšňováním, prohlašování oběti za blázna, neustálým obviňováním, výhrůžky odebráním dětí, atd.¹⁰

1.4 Domácí násilí a jeho mýty

Specifikem domácího násilí je to, že se odehrává mezi osobami blízkými a bez svědků, tzv. za zavřenými dveřmi. Jeho dalším specifickým je fakt, že se jedná o jediný kriminální čin, u kterého pachatel neopouští místo činu. Vzhledem k tomu, že pachatel se často chová násilně v domácím prostředí, oproti tomu, jak se projevuje na veřejnosti, můžeme hovořit o tzv. dvojí tváři pachatele.

Ačkoliv se o domácím násilí neustále hovoří, přetrvávají ve veřejném mínění určité mýty.

Mezi nejčastější mýty patří tyto:

1) Domácí násilí se týká jen sociálně slabších vrstev

Domácí násilí se vyskytuje ve všech společenských skupinách, nezávisle na vzdělání či ekonomické situaci pachatele a oběti. Tento mýtus se vytvořil pravděpodobně proto, že společnost se domnívá, že domácí násilí mizí v souvislosti s vyšším vzděláním.

2) Domácí násilí není běžné, týká se jen několika málo rodin

Podle reprezentativního výzkumu provedeného v roce 2003 v České republice Sociologickým ústavem AV ČR a Filozofické fakulty UK zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38 % žen.¹¹

¹⁰ BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-802-5454-220

¹¹ ROSA. Občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám-obětem domácího násilí. [online]. Rosa. [cit. 10. 4. 2014]. Dostupné z www.rosa-os.cz/domaci-nasili/myty-o-domacim-nasili/

3) Domácí násilí jsou spíše hádky – tzv. italská manželství

K domácímu násilí dochází záměrně a opakovaně. Je třeba odlišit běžný manželský či partnerský konflikt, při němž proti sobě stojí dva jedinci ve stejné pozici, a domácí násilí, kde se nemění role vystrašené oběti a násilníka. Domácí násilí navíc není jen hádkou - kromě psychického teroru (vyhrožování, ponižování, odpírání potravy či spánku) často dochází k surovému fyzickému napadání, které končí vážným zraněním s celoživotními následky či dokonce smrtí.

4) Příčinou domácího násilí je především alkoholismus partnera

Příčinou domácího násilí je snaha získat kontrolu nad partnerem. Alkohol může sloužit jako spouštěcí prvek nebo jako výmluva, ale není příčinou násilí. Stává se velmi často, že oběti omlouvají násilné chování svého partnera právě pro požití alkoholu.

5) Za domácí násilí si mohou ženy samy, muže totiž provokují

Pachatelé nejsou ochotni převzít zodpovědnost za násilí, takže z něj obviňují oběť. Násilní partneři se na vyprovokování k násilí vymlouvají často – důvodem k násilí podle nich může být cokoliv, co není podle jejich představ. Ovšem i kdyby je někdo provokoval, těžko by např. napadli kolegu či kolegyni v práci, spolucestujícího apod. K násilí se v rodině uchýlí proto, že mají pocit, že si toto mohou dovolit, protože chtějí získat nad partnerkou absolutní moc a kontrolu. Omluvou pro fyzické napadení či psychický teror ale nemůže být žádné jednání ani fakt, že se jedná o partnerku, nebo manželku. Za násilí má vždy odpovědnost ten, kdo se ho dopouští. Pouze on má možnost rozhodnout, jak se bude chovat, zda použije násilí či nikoliv. Domácí násilí nebývá nezvládnutím konfliktu, ale chováním, které má vést k získání kontroly a moci nad partnerkou (popř. partnerem) a jejím udržení.¹²

¹² ROSA. Občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám-obětem domácího násilí. [online]. Rosa. [cit. 10. 4. 2014]. Dostupné z www.rosa-os.cz/domaci-nasili/myty-o-domacim-nasili/

6) Ženy mají násilí ve vztahu rády

Druhý nejčastěji rozšířený mýtus, často podporovaný porno průmyslem. Prakticky žádná žena však netouží po soužití, v němž by byla tlučena, ponižována a psychicky deptána.

7) Situace asi není tak strašná, jinak by partnerka od násilníka odešla

Ženy neodcházejí od násilného partnera z řady důvodů – chtějí zachovat dětem úplnou rodinu, mají k partnerovi stále citový vztah, omlouvají jeho jednání a hledají chyby především u sebe. Mezi důvody dále patří i strach z fyzického napadení, zastrasování a vydírání ze strany partnera, pocit bezmoci a beznaděje, ekonomická závislost. Samotný odchod navíc domácí násilí nevyřeší – řada pachatelů se násilí dopouští i nadále a snaží se získat ztracenou kontrolu nad obětí.

8) Oběť a pachatele domácího násilí lze snadno rozpoznat

Domácí násilí může být skryto za zdmi domova po velmi dlouhou dobu, a to i před příbuznými obětí. Ta se totiž za násilí stydí nebo se obává reakce pachatele, a tak svá zranění maskuje, případně je vysvětluje jinými příčinami. Naopak násilní partneři se svému okolí jeví jako příjemní a sympatičtí lidé, kteří se ke své partnerce a dětem chovají dobře – násilí se totiž dopouštějí pouze vůči své partnerce a to v soukromí.

Další rozšířený mýtus je to, že muž nemůže být obětí domácího násilí. Toto však také není pravda, protože je mnoho vztahů, kde je žena dominantnější, a navíc se muži nebrání i z jiných důvodů, např. kvůli ekonomické situaci.¹³

¹³ ROSA. Občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám-obětem domácího násilí. [online]. Rosa. [cit. 10. 4. 2014]. Dostupné z www.rosa-os.cz/domaci-nasili/myty-o-domacim-nasili/

1.5 Oběť a pachatel

„Podle mnohých výzkumů prováděných u nás i v zahraničí jsou oběťmi domácího násilí převážně ženy a pachateli převážně muži. Násilí v rodině může směřovat od kohokoliv proti komukoliv. Tohoto násilí se dopouštějí muži na ženách, ženy na mužích, rodiče na dětech, na seniorech atd. Přesto všechno výsledky celosvětově jasně ukazují, že násilí se nejčastěji dopouští muži. Ženy muže napadají jen výjimečně, většinou se jedná o sebeobranu vyvolanou násilným chováním jejich partnerů. Z tohoto důvodu se v mezinárodních deklaracích v souvislosti s domácím násilím hovoří jako o násilí na ženách. Ženy jako oběti domácího násilí se většinou setkávaly s nedůvěrou či bagatelizací své situace, jak u rodiny, přátel, tak i na policii i na úřadech. Toto bylo způsobeno nedostatkem informací a zakořeněnými mýty o této problematice. K výraznému zlepšení obětí dochází až se zaváděním zákonných novel zaměřených na domácí násilí. Ženy jako oběti domácího násilí bývají mimo rodinu sebevědomé, v práci dosahují výborných výsledků a z tohoto důvodu odmítají vyhledat pomoc ve své situaci.“¹⁴

Typologie oběti domácího násilí dle Čírtkové:

Primární oběť – osoba, vůči níž útok přímo směřuje,

Sekundární oběť – osoby blízké, děti, které jsou svědky týrání jednoho z rodičů.¹⁵

Nejpoužívanější je typologie podle interakce oběti a pachatele dle Voňkové, Huňkové:

Zúčastňující se oběť – pachatel a oběť se znají, pachatel je motivován právě obětí,

Nezúčastňující se oběť – nemá možnost vnímat ohrožení, protože k vzájemné interakci před činem nedošlo, čin není motivován obětí,

Oběť provokující – podcenění nebezpečnosti situace,

Latentní oběť – u trestných činů s vysokou latencí, př. domácí násilí,

Nepřímá oběť – v nesprávný čas na nesprávném místě.¹⁶

¹⁴ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. s. 19

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-802-4720-142

¹⁶ VOŇKOVÁ, Jiřina a Markéta HUŇKOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1

Další oběti domácího násilí jsou děti, toto je nejcitlivější téma. Násilí na dětech je známo již od pradávna, kdy se odkládaly nebo zabíjely nemocné nebo jinak postižené děti (vybočující ze společnosti). Dítě je ze všech obětí domácího násilí nejvíce bezbranné. Nejčastěji se stává obětí svých rodičů. Když je dítě svědkem nebo obětí, má to na něho vliv podobně jako jiné formy týrání či zneužívání. Toto má za následek, že jsou narušeny základní vývojové podmínky dítěte, jako je láska a bezpečí domova.

Děti často bývají jedinými svědky násilí v rodině. Nejenže nejsou schopni tuto závažnou situaci zpracovat, ale nedokážou si ani vyhledat pomoc, ačkoliv funguje již několik linek důvěry. Násilí v rodině děti natolik negativně ovlivňuje, že Světová zdravotnická organizace prohlásila přítomnost dětí při domácím násilí za jejich psychické týrání.¹⁷

Dítě vyrůstající v takto narušených vztazích má jen minimální šanci na zdravý vývoj, a tímto je nenávratně obráno o krásu a bezstarostnost svého dětství. Než aby dítě vyrůstalo v takovýchto vztazích, byla by pro něj mnohem lepší rodina neúplná, která je milující, založena na lásce a respektu k druhé osobě. Toto je ta hlavní věc, která je nenahraditelná materiálním zajištěním, drahou školou, dovolenou či luxusním zázemím.

„Další kategorií obětí domácího násilí jsou senioři. V této kategorii nebyla věnována dostatečná pozornost, ale se zvyšující se populací lidí nad 65 let věku roste problém násilí na seniorech. Toto násilí bývá velmi často skryté před veřejností. Staří lidé jsou pachateli trestných činů vyhledávanou skupinou pro jejich snadnou ovladatelnost. Senioři se stávají obětí domácího násilí ze strany svého partnera, ale mnohem častěji ze strany svých dětí. Toto násilí má jakoukoliv formu týrání, mající za následek zranění a způsobuje bolest či strach. Násilí vzniká okřikováním, znevažováním, ponižováním a pokračuje zanedbáváním a ekonomickým zneužíváním. Definicí násilí na seniorech může být jakákoliv forma týrání, mající za následek poškození nebo ztrátu starší osoby, ztrátu nezávislosti, celoživotních úspor, svého domova, důstojnosti a bezpečí. Násilníkům bohužel nahrává i okolnost, že senioři jsou většinou důvěřiví, osamoceni a v neposlední řadě nemocní.“¹⁸

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Rodiče, děti, domácí násilí a traumatické následky. Právo a rodina.* 9/2007, 9. Ročník.

¹⁸ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí.* Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. s. 20

Mezi zvyšující faktory, že se někdo dopustí násilného jednání vůči důvěřivé osobě, patří:

*„alkoholismus nebo drogová závislost, psychopatie, psychopatie, nízký intelekt, předchozí agresivní či asociální jednání, přetížení a existenční problémy rodiny a pokles ochoty a možností jejich členů poskytnout kvalitní péči, materiální, bytová závislost oběti na agresorovi, nízká úroveň zájmu a ochrany před nežádoucím jednáním ze strany společnosti, včetně ochrany práv a důstojnosti klientů dlouhodobé ústavní péče, diskriminační tendence ve společnosti, syndrom vyhoření u ošetrovatelského personálu, aj.“*¹⁹

V neposlední řadě je páchané násilí na mužích i přes to, že je muž odpradávná považován za hlavu rodiny, a tím pádem za silného jedince ochraňující své blízké. Toto násilí na mužích je skryté před veřejností, poměrně rozšířené, ale jeho následky budou méně závažné. Mezi faktory, které udělají z muže snadnou obětí, je např. nemoc. Muži toto násilí nepřiznají před veřejností, protože by vypadali jako slaboši, kteří si neumějí doma udělat pořádek.

Pachatelem domácího násilí se osoba stává z různých důvodů. Může to být reakce na stres z životního stylu, vrozené indispozice, konzumace návykových látek nebo sklon k agresivitě. Chování, které se vyvinulo v násilí je na počátku vztahu těžké rozpoznat. Podle žen (obětí domácího násilí) na počátku vztahu neviděly pro zamilovanost zřejmě signály ukazující na násilné sklony svého partnera. Všechny nepříjemné věci se snaží vytěsnit pro lásku ke svému protějšku. Poměrně často se stává, že násilné sklony partnera se v průběhu let stupňují a směřují k násilí. U rizikového vztahu se na počátku objevují varovné signály ukazující na možná nebezpečí. Mezi tyto signály patří:

- a) **nadměrná naléhavost** – partner ženu poměrně brzy nutí, aby se s ním zasnoubila, aby byla svatba, měli spolu děti apod., jako by si ji chtěl pojistit;
- b) **velká dominance ve vztahu** – partner rozhoduje sám o věcech, které se týkají obou, např. kam půjdou, co si koupí, koho pozvou na návštěvu apod.;²⁰

¹⁹ BURIÁNEK, Jiří a Jiří KOVAŘÍK. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. 1. vyd. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4914-6, s. 83

²⁰ BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-802-5454-220

- c) **vnímání žen jako méně hodnotných bytostí** – partner nebere vážně nic, co žena řekne, neuznává ženy jako rovnoprávné partnery a vyvyšuje se na ně;
- d) **narcistické zaměření osobnosti** – partner dává najevo svůj pocit jedinečnosti a výjimečnosti, málo koho uznává jako sobě rovného, např. často používá větu **Všichni jsou blbí**;
- e) **extrémní polohy vztahu k vlastní matce** – partner svoji matku buď bezmezně, nekriticky miluje a je na ni závislý, nebo se k ní chová jako k podřadné bytosti, kterou neuznává;
- f) **nadměrná kontrola** – partner chce o ženě vědět všechno o její minulosti i současnosti, často ji opakovaně kontroluje (telefonicky) a tímto ve skutečnosti mapuje její kroky;
- g) **snaha o pozvolnou izolaci od sociálních kontaktů** – partner je nespokojený, že žena udržuje kontakty s rodinou či přáteli nebo že má své vlastní zájmy, často kritizuje lidi, kteří jsou jí blízcí, a přeje si, aby s nimi přerušila kontakty.

Vedle výše uvedených signálů se vyskytuje i další chování, které je rizikové:

- nadměrné požívání alkoholu,
- experimentování a užívání drog,
- špatná pověst partnera nebo jeho přátel,
- rizikové chování partnera,
- obdiv k síle a moci,
- chování vymykající se v některém aspektu normě,
- manipulativní chování.²¹

²¹ BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-802-5454-220

2 PRÁVNÍ ÚPRAVA DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Právní úprava domácího násilí jako taková není jednoznačně určena v jednom právním předpisu (přítom je ochrana před domácím násilím základním předpokladem pomoci obětem domácího násilí). Důležité je zabránit pachatelům v násilném jednání a jeho opakování. V České republice je problematika domácího násilí vsazena do více právních předpisů. Jeden z nejvýznamnějších zákonů, jenž tuto problematiku řeší a přinesl značné změny právního pořádku o ochraně před domácím násilím je zákon č. 135/2006 Sb.

2.1 Zákon č. 135/2006 Sb., o ochraně před domácím násilím

V roce 2004 byl předložen poslancům návrh zákona, kterým se mění zákony týkající se ochrany před domácím násilím. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 135/2006 Sb., který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2007. Tímto přijatým zákonem byl změněn zákon o Policii České republiky, občanský soudní řád, zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Ochrana před domácím násilím v zákoně č. 135/2006 Sb. je stanovena ve třech základních pilířích.

Prvním z nich je odvrácení momentálního nebezpečí – nástroj policejního vykázaní. Druhý základ se týká poskytnutí informace a potřebné pomoci osobě ohrožené v podobě intervenčního centra. Jako třetí základ ochrany před domácím násilím je soud, který může vydat předběžné opatření, aby násilná osoba opustila na určitou dobu společné obydlí. Tímto je předběžné opatření uloženo násilné osobě na jeden měsíc, aby opustila společné obydlí. Toto lze soudem prodloužit až na dobu jednoho roku. Další ochrana před násilným jednáním, uvedená v rámci trestního zákona, je maření výkonu úředního rozhodnutí. Pro pomoc obětem a pro informovanost veřejnosti by bylo dobré, aby média informovala o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření, zatímco se stále v médiích hovoří jen o policejním vykázaní. Aby byla pomoc obětem domácího násilí efektivní, je potřeba, aby policejní vykázaní i předběžné opatření byly vzájemně propojeny a společně plnily roli momentální a navazující pomoci.²²

²² LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

2.2 Ochrana obětí trestných činů

Výrazný posun ve prospěch obětí trestné činnosti bylo přijetí zákona č.45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Předmětem úpravy jsou zde:

- a) práva obětí trestných činů,
- b) poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů státem,
- c) vztahy mezi státem a subjekty, které poskytují služby obětem trestných činů.

Touto úpravou došlo k nahrazení poskytnutí peněžité pomoci obětem, kdy tento zákon tuto pomoc přebírá. Za důležité v tomto zákoně je vymezení pojmů, přičemž obětí se rozumí: osoba, které bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.²³

„Z pohledu domácího násilí je zde důležitá věc. Pokud je trestným činem způsobena smrt oběti, tak se za oběť také považuje jejich příbuzný, osvojenec, sourozenec, manžel, registrovaný partner nebo druh. Zde je vidět, že právní úprava myslí na výše jmenované a nejen na oběti, které jsou přímo dotčeny.

Přijetím zákona o obětech trestných činů byl učiněn pozitivní krok, protože dřívější ochrana obětí byla rozkouskována do řady mnohých zákonů. Zároveň došlo k posílení práv obětí trestných činů, jako např. vznik práva na peněžitou pomoc poskytovanou státem. Tato peněžítá pomoc spočívá v jednorázové částce sloužící k překlenutí špatné sociální situace způsobené obětí trestným činem.“²⁴

Přijetí zákona je jedna věc, ale jeho přenesení do praxe je věc druhá. Zde je potřeba, aby s možností práv obětí a poskytováním peněžité pomoci, byla srozuměna celá veřejnost.

²³ Zákon č.45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (o obětech trestných činů). [online]. Úplné znění. [cit. 15. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/45-2013-sb-o-obetech-trestnych-cinu/>

²⁴ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. s. 24

2.3 Občanský zákoník

Od 1. ledna 2014 vyšel v účinnost nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., v kterém jsou zakotvena opatření proti domácímu násilí. Zákonodárce při tvorbě zákoníku bral v potaz to, že domácí násilí se v posledních letech stalo fenoménem, a proto tuto ochranu před domácím násilím zakotvil do oblastí výživného, dědictví a společného bydlení.

Výživné je upraveno v § 762 odst. 2, kde se výslovně zakotvuje nemožnost požadovat výživné, a to v případech, kdy se bývalý manžel dopustil vůči druhému manželovi jednání naplňující znaky domácího násilí i přesto, že by jinak podmínky nepřiznání výživného splňoval.

Dědictví je upraveno v § 1482, kde je zakotveno ustanovení o tom, že je možno vyloučit z dědického práva manžela či manželku, který se vůči druhému manželovi dopustil činu naplňující znaky domácího násilí.

Společné bydlení je upraveno v § 751 – 753, kde je poprvé zakotveno zvláštní ustanovení proti domácímu násilí. Zde je ustanoveno, že pokud se stane další společné bydlení manželů nesnesitelným z důvodu duševního a tělesného násilí, může soud na návrh omezit nebo vyloučit násilnou osobu ze společného obydlí. V § 752 je zavedena doba vyloučení na nejdéle šest měsíců i přesto, že současná právní úprava prodlužuje předběžné opatření na jeden rok. O lhůtě šesti měsíců může ze zvlášť závažných důvodů soud rozhodnout i opakovaně, což je pro mnohé oběti domácího násilí velmi důležité.²⁵

I přes výše uvedené změny není vyřešena bytová otázka u rozvodového řízení týkající se postavení ohrožené osoby. Nebýt této malé výtky, dá se říci, že novela je poměrně vydařená a velmi dobře řeší domácího násilí. Z tohoto lze usuzovat, že problém domácího násilí je v dnešní době velmi aktuální.²⁶

²⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [online]. Úplné znění. [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/89-2012-sb-obcansky-zakonik/>

²⁶ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

2.4 Občanský soudní řád

Občanský soudní řád č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je velmi účinný, co se týče pomoci obětem domácího násilí. Zde je hovořeno o institutu předběžného opatření. Toto opatření upravuje poměry účastníku řízení, je-li zde důvodná obava, že výkon rozhodnutí soudu bude ohrožen. V tomto případě se tedy upravuje situace a je snaha předejít nepříznivým následkům, než soud stačí o věci rozhodnout.

V případě domácího násilí se předběžné opatření používá vůči násilníkovi:

- a) aby se zdržel násilného chování a kontaktu s obětí,
- b) plnil vyživovací povinnost k nezletilým dětem.

Předběžným opatřením pro domácí násilí je § 76b, kde je výslovně ustanoveno proti násilníkovi:

- a) opuštění společného obydlí i jeho okolí, v tomto obydlí se nezdržovat a ani do něho nevstupovat,
- b) zdržet se setkávání s navrhovatelem.²⁷

Zde je důležité vědět, že tomuto předběžnému opatření nemusí předcházet vykázaní od policie. Trvání předběžného opatření trvá jeden měsíc a může být prodlouženo až na dobu jednoho roku. To už je poměrně dlouhá doba pro oběti, aby se mohli vypořádat s tímto problémem, nabrat síly, osamostatnit se a hledat si vlastní bydlení.

²⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů. [online]. Úplné znění. [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/89-2012-sb-obcansky-zakonik/>

2.5 Zákon o sociálně právní ochraně dětí

Další významnou skutečností v boji proti násilí se stalo přijetí zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších změn a doplňků. Sociálně právní ochranou dítěte se rozumí ochrana práv na příznivý vývoj a řádnou ochranu a dále jsou zde chráněny opravdové zájmy dítěte se jměním. Další působení této normy směřuje k obnovení narušené funkce rodiny a zabezpečuje náhradní rodinné prostředí pro dítě, které nemůže být vychováváno ve vlastní rodině. Dítětem je zde chápána osoba nezletilá. Ochranu dítěti poskytují obce, okresní úřady a Úřad pro mezinárodní ochranu dětí se sídlem v Brně.

Základním hlediskem krajské sociálně právní ochrany je zájem a blaho dětí. Dalším hlediskem je ochrana rodiny, rodičovství a vzájemné právo rodičů a dětí na výchovu a péči a při tom je kladen důraz na sociální prostředí dítěte. Sociálně právní ochrana je zaměřena na děti, u kterých je nepříznivě ovlivněn vývoj různými skutečnostmi uvedenými v tomto zákoně. Dále je zde uvedeno opatření sociálně právní ochrany dětí, spočívající v preventivní a poradenské činnosti ukládané obecním úřadům. V rámci sociálně právní ochrany dětí dohromady spolupracují státní orgány, pověřené osoby, školská zařízení, poskytovatelé zdravotních potřeb, popřípadě další zařízení určená pro děti.

Orgány sociálně právní ochrany mají za povinnost oznamovat orgánům činným v trestním řízení skutečnosti vedoucí k tomu, že byl na dítěti spáchán trestný čin. Zákon dává právo zaměstnancům těchto orgánů zjišťovat skutečnosti ve školském a zdravotnickém zařízení, jak rodiče o dítě pečují, a tím i předcházet násilnému jednání na dětech. V rámci plnění těchto úkolů mají zaměstnanci orgánů sociálně právní ochrany navštěvovat dítě i rodinu v místě bydliště.²⁸

Tento zákon zajišťuje komplexní ochranu dětí a následnou péči o ně a přispívá i k ochraně před domácím násilím. Legislativní úprava by však mohla být lepší úpravou chránit děti před dopadem domácího násilí tak, že by do tohoto zákona zahrnul také ochranu dětí dlouhodobě žijících s rodiči, mezi kterými dochází k **domácímu násilí**.²⁹

²⁸ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

²⁹ Zákon č. 359/1999 Sb., o ochraně sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších změn a předpisů.[online]. Úplné znění. [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/359-1999-sb-o-socialne-pravni-ochrane-deti/>

3 TRESTNĚ A SPRÁVNĚ PRÁVNÍ ÚPRAVA DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Násilí je trestné jak mezi cizími lidmi, tak i mezi blízkými osobami. V trestním právu není vymezen pojem domácí násilí. Právo vnímá násilí jako použití fyzické síly k překonání odporu a jeho zamezení. Toto násilí je prostředkem působení na vůli oběti a může směřovat proti osobě blízké nebo jiné, např. vůči dítěti. Ve zvláštní části tohoto zákona se násilí týká vztahu s konkrétní skutkovou podstatou trestného činu, např. porušování domovní svobody, týrání osoby žijící ve společné domácnosti, násilí proti skupině obyvatel atd. Pokud doma nebo v okolí dochází k domácímu násilí, je potřeba podat trestní oznámení. Toto oznámení se podává na Policii ČR, na státním zastupitelství nebo na kriminální policii ČR, kde jsou povinni toto oznámení přijmout, buď ústně, nebo v písemné formě.

Další právní úprava, která se zabývá ochranou před domácím násilím je zákon o přestupcích. I zde však není vymezen konkrétní pojem domácího násilí. V tomto zákoně je uvedeno, že přestupek je zaviněné jednání, které je v tomto zákoně výslovně označeno. Obecně přestupky jsou skutky vyznačující se nižším stupněm společenské nebezpečnosti. Taktéž i sankce za určitý přestupek jsou nižší oproti trestným činům. Patří mezi ně napomenutí, pokuta, zákaz činnosti a propadnutí věci. Při určování druhu sankce za spáchaný přestupek se přihlídně k závažnosti přestupku, způsobu spáchání, okolnostem, zavinění, pohnutkám a k osobě pachatele. Všechny přestupky související s domácím násilím jsou uvedeny v § 49 a jsou to přestupky proti občanskému soužití. Oznámení o spáchání přestupku se podává na Policii ČR ústně nebo písemnou formou.³⁰

„Jestliže hledáme nedostatky v ochraně před domácím násilím, měli bychom zpřísnit dohled nad případy, kterých se policie často rychle bez řádného prošetření zbavuje předáním na úřad. Ohroženým osobám by daleko více pomohlo na jejich cestě k důslednější obraně proti násilnému chování partnera, kdyby policie více vykazovala násilníky, než je posílala k přestupkovým komisím.“³¹

³⁰ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

³¹ NEDVĚDOVÁ, Alena, Lenka VANÍČKOVÁ a Zuzana CHOMOVÁ. *Sborník textů k problematice domácího násilí*. 1. vyd. Praha: Centrum sociálních služeb Praha, 2010, s. 106

3.1 Trestní právo a trestní řád

U domácího násilí dle trestního zákona je odhalena jen poměrně malá část trestných činů, končící odsuzujícím pravomocným rozsudkem. U domácího násilí to platí dvojnásob, protože se jedná o násilí odehrávající se v soukromí a beze svědků. Dále zde hraje roli odhodlanost oběti se bránit z různých pohnutek. Mezi tyto pohnutky patří např. obava z pomsty, stud, existenční nejistota atd. Další obava oběti může pramenit z postoje orgánu činného v trestním řízení, který si často neuvědomuje, že má před sebou oběť, která prodělala určité trauma. Z praxe vím, že většina obětí domácího násilí nikdy trestní oznámení nepodá. Veřejnost se domnívá, že kriminalizace domácího násilí je dostačující, toto však není dlouhodobé řešení. Můžeme si vzít příklad ze zahraničních úprav tohoto problému, kde je kladen velký důraz na prevenci.³²

Jak již bylo uvedeno, termín domácí násilí se v trestním zákoníku neuvádí, ovšem trestný čin, ke kterému se domácí násilí nejvíce blíží, je trestný čin dle § 199 Trestního zákoníku. V tomto paragrafu zákonodárce hovoří o týrání osoby žijící ve společném obydlí.

Další související trestné činy s domácím násilím dle trestního zákoníku jsou:

- trestné činy proti životu a zdraví,
- trestné činy proti svobodě,
- trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti,
- trestné činy proti rodině a dětem,
- trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných,
- trestné činy narušující soužití lidí.³³

³² LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

³³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a předpisů. [online]. Úplné znění. [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/40-2009-sb-trestni-zakonik/>

Spolu s účinností nového trestního zákoníku je možné trestně stíhat čin, který naplňuje znaky nebezpečného pronásledování dle § 354 zákona č. 40/2009 Sb. Tímto naši zákonodárci vyplnili mezery v účinné ochraně obětí pronásledování. Veřejnost toto jednání zná z anglického výrazu (stalking). Jeho základním znakem je nežádoucí pronikání do osobní sféry oběti tak, že zde vzniká důvodný pocit ohrožení.

Nebezpečné pronásledování dle trestního zákoníku musí naplňovat tyto znaky:

- a) vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou újmu,
- b) vyhledávání osobní blízkosti nebo sledování,
- c) písemné nebo jiné kontaktování prostřednictvím elektronických komunikací,
- d) omezování druhého v jeho obvyklém způsobu života,
- e) zneužívání osobních údajů za účelem získání kontaktu.³⁴

Stalking se týká vztahů nejen reálných, ale i iluzorních.

V reálných vztazích je nebezpečné pronásledování reakcí na intimní problémy a konflikty. V iluzorních vztazích tento problém vzniká tak, že stalker chce nový vztah navodit - tento vztah existuje v jeho představách. Můžeme si ho představit např. jako umanutého ctitele. Stalker si svou oběť vyhlédne buď tak, že ji zná (kolegyně z práce), nebo zprostředkovaně např. z médií známou celebritu. Na vzniku nebezpečného pronásledování mají význam dva faktory:

- moderní komunikační prostředky,
- postmoderní kultura.

Nebezpečné pronásledování v kontextu s domácím násilím

Domácí násilí a nebezpečné pronásledování bývalého partnera jsou samostatné kapitoly partnerského násilí. Vyskytují se buď izolovaně, nebo vedle sebe. K hlavnímu znaku domácího násilí patří trvalý partnerský vztah, oproti tomu nebezpečné pronásledování probíhá již v ukončeném vztahu (přerušeni vztahu, rozvod).³⁵

³⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a předpisů. [online]. Úplné znění. [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/40-2009-sb-trestni-zakonik/> § 354

³⁵ NEDVĚDOVÁ, Alena, Lenka VANÍČKOVÁ a Zuzana CHOMOVÁ *Sborník textů k problematice domácího násilí*. 1. vyd. Praha: Centrum sociálních služeb Praha, 2010.

Na problematiku domácího násilí má velký vliv jedna z oblastí zákona o trestním řízení soudním, kde je uvedeno právo oběti k taxativně vyjmenovaným trestným činům a je zde zapotřebí jejího souhlasu k zahájení nebo pokračování v trestním stíhání. Toto se týká i nebezpečného pronásledování, které nemusí být potrestáno. V trestním řádu dle § 163a, však souhlas poškozeného není potřeba pokud:

- a) byla takovým činem způsobena smrt,
- b) poškozený není schopen dát souhlas vlivem duševní choroby nebo poruchy, pro kterou byl zbaven způsobilosti k právním úkonům,
- c) poškozeným je osoba mladší 15 let,
- d) pokud souhlas nebyl dán ve vyvolané tísní, vyhrůžkami a nátlakem atd.³⁶

Nátlak nebo vyhrůžky, které jsou zákonodárcem stanoveny pod písmenem d) (výše uvedené), jsou těžko zjištělné. Hlavně se to projevuje u domácího násilí, kdy oběť má strach před následným útokem násilníka a kdy je toto násilí skryté, odehrávající se v domácnosti.

V neprospěch pachatelů domácího násilí je ustanovení § 44a trestního řádu, které umožňuje oběti požadovat informace o tom, že:

- a) obviněný byl propuštěn z vazby nebo uprchl,
- b) odsouzený byl propuštěn nebo uprchl,
- c) odsouzený byl propuštěn z ochranného léčení nebo uprchl,
- d) odsouzený byl propuštěn ze zabezpečovací detence nebo uprchl.³⁷

Toto ustanovení umožňuje včasnou informovanost a ochranu obětí násilí.

Z výše uvedeného vyplývá, že nejen trestní právo hmotné, ale i trestní právo procesní prošlo významnou novelizací v rámci domácího násilí.

³⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů. [online]. Business center. [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_rad/cast2h10.aspx § 163 - 163a.

³⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů. [online]. Business center. [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_rad/cast2h10.aspx § 44a.

3.2 Přestupkové právo a domácí násilí

Zákon o přestupcích prošel od svého přijetí v roce 1990 mnohými úpravami, která byly jak pozitivní, tak zároveň i negativní. Tento zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, je další alternativou boje proti domácímu násilí. Za přestupek je označeno jednání zaviněné, porušující nebo ohrožující zájem společnosti a musí být v zákoně o přestupcích nebo jiném zákoně výslovně uvedeno. Nesmí jít o jiný správní delikt nebo o trestný čin. Přestupek se oproti trestnému činu vyznačuje nižším stupněm společenské nebezpečnosti, kdy k odpovědnosti postačí zavinění z nedbalosti, není-li uvedeno jinak.³⁸

Za přestupek lze uložit jenom tyto sankce:

- "a) napomenutí,*
- b) pokuta,*
- c) zákaz činnosti,*
- d) propadnutí věci." ³⁹*

Pokutu za přestupek lze uložit do výše 1000 Kč, pokud tento zákon nestanoví pokutu vyšší. Z přestupkového zákona se na domácí násilí vztahuje návrhový přestupek proti občanskému soužití dle § 49, který uvádí, že přestupku se dopustí ten, kdo:

- "a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,*
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,*
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnosti nebo jiným hrubým jednáním,*
- d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv,*
- e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru, pro jeho politické smýšlení, pro sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav nebo pro manželský stav." ⁴⁰*

³⁸ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

³⁹ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a předpisů. [online]. Úplné znění. [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/200-1990-sb-o-prestupcich/> § 11 odst. 1

⁴⁰ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a předpisů. [online]. Úplné znění. [cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/200-1990-sb-o-prestupcich/> § 49 odst. 1

Praxe potvrzuje, že v přestupkovém řízení se špatně prokazuje a následně postihují pachatelé domácího násilí. V přestupkovém řízení je potřeba doložit důkazy o konkrétním napadení. Protože se jedná jen o přestupek, nejsou zde většinou dokládány předešlé útoky. Dále zde ve větší míře chybí přímí svědci. Dalším problémem pro dokazování domácího násilí je, že poškození nepodávají návrh k projednání tohoto přestupku, i když to zákon vyžaduje, protože se jedná o přestupky návrhové. Tento návrh se projedná „na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka.“⁴¹ Toto ustanovení je velmi problematické. Většinou je ze strany násilníka, ale i rodiny oběť zastrašována a k podání návrhu nikdy nedojde. Navíc zde oběti hrozí, že bude muset uhradit náklady řízení, pokud správní orgán toto řízení zastaví. Riziko zastavení řízení je poměrně vysoké a tady se nabízí rada, aby navrhovatelky požádaly o odpuštění povinnosti hradit náklady řízení pro případ zastavení řízení. Tuto radu by měli dostat od členů správní komise. Toto vše stěžuje obětem se úspěšně bránit a využívat veškerých zákonných opatření a zde vzniká i možnost pro nápravu do budoucna.

Tyto překážky v dokazování domácího násilí jsou pro oběti frustrující a často vedou k ukončení úřední cestou a smíření se s nepříznivým osudem. Pokud oběť podlehne všem překážkám a nepodá návrh na správní řízení, je potřeba si uchovat veškeré důkazy o incidentu pro jiná budoucí řízení (soudní).

Přestupky se vyznačují nižším stupněm společenské nebezpečnosti, ale i přes toto lze mít na zřeteli, že domácí násilí má eskalující vývoj, na začátku se může jednat jen o přestupek, který může končit až násilným trestným činem.⁴²

I přes svůj nižší stupeň společenské nebezpečnosti mají přestupky nemalý ekonomický dopad. Ze studií dopadů domácího násilí z roku 2012 vyplývá, že celková odhadovaná částka ekonomických dopadů domácího násilí na vybrané náklady v oblasti přestupkového řízení je 1 943 756 Kč (pro odhad nákladů přestupkového řízení vychází studie s počtem 1983 přestupkových řízení za rok 2010).⁴³

⁴¹ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů. [online]. Úplné znění. [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z. <http://www.uplnezneni.cz/zakon/200-1990-sb-o-prestupcich/> § 68 odst. 1 § 76 odst. 1

⁴² LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

⁴³ KUNC, Kamil. *Ekonomické dopady domácího násilí v ČR*. Praha: proFem, c2012, ISBN 978-80-904564-1-9

3.3 Domácí násilí v souvislosti se zákonem o policii

I přesto, že vstoupil v roce 2009 v platnost § 199 o týrání osoby žijící ve společné domácnosti trestního zákoníku, situace obětí domácího násilí se příliš nezměnila. Další způsob řešení tohoto problému přinesl zákon č. 135/2006 Sb., ve kterém je uvedeno oprávnění Policie ČR použít institut vykázání či zakázat vstup do společného obydlí. Díky tomuto ustanovení je policie oprávněna v případech domácího násilí násilnou osobu vykázat ze společného obydlí.⁴⁴

Policie má povinnost minimálně zadokumentovat incident, ke kterému je přivolána, i pro případné budoucí řízení. Na místě incidentu má policie za úkol ochranu oběti a následně stíhat pachatele. Policie využívá při ochraně obětí domácího násilí tato ustanovení:

- § 2 úkoly, mezi které spadá i ochrana a bezpečnost osob, odhalování a vyšetřování trestné činnosti;
- § 6 povinnosti policisty při zajišťování pachatele (oběť) jednat tak, aby v souvislosti se zákrokem uvedeným osobám nevznikla bezdůvodná újma v rámci přiměřenosti zásahu do práv a svobod osob;
- § 7 povinnosti policisty vůči provádění veškerých nezbytných opatření, pokud je páčán trestný čin, přestupek;
- § 12 oprávnění policisty požadovat vysvětlení k objasnění skutečností a ke všem okolnostem, které se týkají určitého incidentu;
- § 14 institut zajištění, kde mají policisté oprávnění k zajištění pachatele na dobu 24 hodin;
- § 16 oprávnění k omezení pohybu agresivních osob;
- § 21 oprávnění otevřít byt či jiný prostor;
- § 38 použití donucovacích prostředků k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby, majetku či k ochraně veřejného pořádku;
- § 39 použití zbraně policistou v uvedených situacích.⁴⁵

⁴⁴ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

⁴⁵ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Úplné znění. [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/273-2008-sb-o-policii-ceske-republiky/>

Uvedená oprávnění policie nejsou dostatečně využívána pro selhání jednotlivých policistů, protože i ti jsou ovlivněni názorem, že u domácího násilí se jedná o soukromý problém, který by si aktéři měli vyřešit sami. Dále se policisté domnívají, podle zkušeností, že nemají dostatečné nástroje k vyřešení případu a následně k domácímu násilí nejsou kvalitně proškoleni.

Příčiny, při kterých se policie při řešení domácího násilí dopouští sekundární viktimizace:

- bagatelizací případů,
- postojem k oběti, že si to vymyslela,
- nedůvěrou k výpovědi oběti a jejího ovlivňování,
- necitlivým přístupem k oběti,
- odmítáním přijímat trestní oznámení a přesvědčováním oběti, že o nic nejde, a jedná se jen maximálně o přeštek.⁴⁶

„Z těchto příčin je patrné, že oběť může cítit nedostatečný zájem ze strany policie a tím prožívá zklamání a beznaděj. Důsledkem toho může být, že již další případ agrese nebude chtít hlásit. Dalším pohledem na případy domácího násilí je postoj policistů a zákrok na místě činu. Tyto případy se u policistů netěší velké oblibě. V prvním případě přichází na řadu podceňování významu domácího násilí, v druhém případě nejsou většinou policisté mentálně připraveni na to, s čím se na místě incidentu setkají. Nejtěžší je na místě incidentu provést analýzu situace, podle které se vyhodnocuje riziko hrozby dalšího útoku agresora. Nejdůležitějším zdrojem informací na místě je vyjádření ohrožené osoby, násilné osoby, dětí i sousedů. Policista se na místě rozhoduje podle pokynů a nařízení vydaných k domácímu násilí, pokud vyjádření osob k samotnému incidentu chybí. Zde se může snadno dopustit chyby, pokud nerozpozná lež zúčastněných osob. Pro svou složitost se problematika domácího násilí od počátku setkává s problémy. Nebylo uzákoněno, jak postupovat v těchto případech. Často se stávalo, že hlídka police po příjezdu na místo neuměla sama rozlišit, zda jde o domácí násilí, a proto jen sepsala úřední záznam a odjela. Toto se mohlo opakovat i několikrát po sobě.“⁴⁷

⁴⁶ Interní akty Policie České republiky. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166 o provádění vykázaní

⁴⁷ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií s. 35

Dále se opakovaně stávalo, že někdy na místo přijela hlídka místního oddělení nebo hlídka pohotovostní motorizované jednotky a někdy hlídka stálé výjezdové skupiny, a každý z nich tento problém vyřešil jinak. Toto vše mělo za následek, že se nepodařilo sjednotit údaje o těchto incidentech, které mohou být využity pro budoucí případy domácího násilí.

3.4 Postup policie při řešení domácího násilí

Pro přetrvávající problémy a nejednotný postup byli všichni policisté proškoleni experty na domácí násilí a dále byly vydány interní pokyny k jednotnému postupu policie při řešení incidentů se znaky domácího násilí. Tímto se sjednotila praxe a ustanovil postup v případech domácího násilí, vedoucí k lepšímu objasňování a lepší ochraně obětí. Policie České republiky vytvořila skupinu, která se zabývá problematikou domácího násilí. Tato skupina byla sestavena z příslušníků služby kriminální policie a vyšetřování a jednoho koordinátora z vedení policie. Prvním rozhodnutím bylo evidování všech případů domácího násilí i případů, které by v domácí násilí mohly přerůst.

Tato skupina funguje tak, že v pracovní době řeší tyto případy stálá výjezdová skupina příslušného ředitelství policie a po pracovní době je nepřetržitě někdo z expertní skupiny na telefonu. V praxi to vypadá následně: na místo jakéhokoliv násilí je vyslána hlídka pohotovostní motorizované jednotky pro zajištění místa činu, která vyčká na příjezd hlídky místního oddělení. Policisté z místního oddělení vyhodnotí vzniklou situaci a zjistí, zda se jedná o domácí násilí. Pokud se toto potvrdí, cestou operačního důstojníka je vyznamován pracovník expertní skupiny, který buď na místo vyjede, nebo se dostaví až na místní oddělení, kde provede výslech oznamovatele. Po tomto výslechu se rozhodne, zda se jedná o domácí násilí, nebo ne. V případě, že se prokáže domácí násilí, použije se institut vykázání, které už provede příslušník místního oddělení. Výslech oznamovatele je nutné provést co nejpodrobněji, protože institut vykázání lze použít i v případě, kde je důvodný předpoklad k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví a svobodě. Policisté k tomuto přistupují velmi opatrně, protože je to důležité pro ochranu oběti a následně i zabránění pachateli k dalšímu protiprávnímu jednání.⁴⁸

⁴⁸ Interní akty Policie České republiky. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166 o provádění vykázání

Další postup v tomto případě je takový, že pokud se ohrožená osoba obrátí na centrum pomoci, dostane zde telefonní číslo na jednoho policistu z expertní skupiny, na kterého se může kdykoliv obrátit. Podle zjištěných skutečností se buď zahájí trestní stíhání, nebo se vše prošetří podle zákona o Policii České republiky. Další možností je, že pokud prověřováním vyjde najevo, že se v tomto případě nejedná o domácí násilí, ale i přesto byl spáchán nějaký trestný čin, opět se zahájí trestní stíhání pro jiný trestný čin uvedený v trestním zákoně. Policisté také ve věci mohou dojít k závěru, že nebyl spáchán žádný trestný čin a o domácí násilí se nejedná. I přes to, že došlo k nějakému protiprávnímu jednání, postoupí se věc na úřad městské části k vyřešení přestupku proti občanskému soužití.

Každý případ domácího násilí je odlišný, a proto není nikdy od počátku zřejmé, že se jedná o domácí násilí. Proto je důležité přistupovat ke všem případům, kde se jedná nebo kde by se mohlo jednat o domácí násilí, s maximální pozorností. I z tohoto důvodu policie mapuje pachatele všech násilných činů, aby tyto případy byly podchyceny a nestávalo se, že pachatelé domácího násilí zůstanou bez trestu.⁴⁹

Pokud se však domácí násilí prokáže, jsou policisté ohrožené osobě nápomocni i tím, že jí předají informace o institucích poskytujících pomoc obětem násilí, včetně příslušného intervenčního centra. Tyto informace se oběti domácího násilí předají i v případě, že nebyl pachatel ze společné domácnosti vykázán. Dále se ohrožené osobě předávají letáčky s důležitými kontakty na instituce pomáhající obětem domácího násilí. Nejen oběť je ze strany policie informována, ale informace dostane i pachatel domácího násilí. Policisté jsou povinni vykázané osobě poskytnout informace o možnostech jejího dalšího ubytování, zejména jí předají seznam ubytovacích zařízení v místě bydliště a nejbližším okolí.⁵⁰

Policie se za poslední dobu hodně změnila, je potřeba tyto kladné změny dále rozvíjet, aby byla základním kamenem boje proti domácímu násilí.

⁴⁹ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

⁵⁰ Interní akty Policie České republiky. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166 o provádění vykázání.

4 INSTITUT VYKÁZÁNÍ

Do roku 2007 policisté poskytovali ohroženým osobám kontakty na organizace poskytující pomoc obětem násilí. Do tohoto roku byla situace taková, že napadená žena s dětmi odcházela z domova, naproti tomu násilník zůstal doma, což bylo nešťastné řešení, ale zákon v té době nic jiného neumožňoval. Bylo potřeba vytvořit právní prostředí k efektivnější ochraně obětí domácího násilí.

Občanské sdružení Bílý kruh bezpečí přišel s návrhem, díky kterému vznikla pracovní skupina Aliance. Této skupině byly inspirací příklady ze zahraničí. Úspěchem pracovní skupiny a vynaloženým úsilím bylo přijetí zákona č. 135/2006 Sb., o ochraně před domácím násilím, který vyšel v účinnost od 1. 1. 2007. Policie České republiky má přijetím tohoto zákona v rukou oprávnění, kterým může rozhodnout o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do bytu. Oprávnění o vykázání je přednostně zaměřeno na pomoc oběti a na zastavení dalšího nebezpečného útoku. Vykázání má netrestní charakter a je preventivní reakcí na nebezpečné chování násilné osoby, kde se bere hledisko hrozby budoucích útoků. Vykázání oproti trestnímu stíhání lze vykonat i bez souhlasu ohrožené osoby.⁵¹

4.1 Vykázání

Vykázáním je míněno vykázat násilnou osobu na určitou dobu ze společného obydlí, z bezprostředního okolí společného obydlí, jehož smyslem je okamžitá ochrana oběti, kdy zatím nedochází k potrestání protiprávního jednání. K vykázání osoby dojde i v případě její nepřítomnosti. Policie zde vychází ze svého hlavního úkolu, což je chránit bezpečnost osob, majetku a veřejného pořádku. Vykázání trvá po dobu deseti dnů a tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Policie má na rozhodnutí o využití institutu lhůtu 24 hodin od vstupu do obydlí na místě incidentu. Rozhodnutí o vykázání oznámí policista ohrožené osobě i pachateli ústně, následně jim vyhotoví písemnou formu, kterou předá proti podpisu.⁵² Nesouhlasí-li vykázaná osoba s tímto vykázáním, může proti

⁵¹ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

⁵² Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Úplné znění. [cit. 10.3.2014]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/273-2008-sb-o-policii-ceske-republiky/> § 44 odst. 1,2,3,4,5

němu podat námitky, které policista předá příslušnému krajskému ředitelství k jejich projednání.

Vykázaná osoba je povinna:

- a) opustit neprodleně prostor uvedený v potvrzení,
- b) zdržet se vstupu do těchto prostor,
- c) zdržet se kontaktu s ohroženou osobou,
- d) vydat policistovi všechny klíče od společného obydlí.

Vykázaná osoba má právo:

- a) vzít si ze společného obydlí věci k osobní potřebě, osobní cennosti a doklady,
- b) dále věci nezbytné pro její podnikání, nebo povolání,
- c) ověřit provedení vykázání na čísle tísňového volání 158,
- d) vyzvednout si kopii úředního záznamu.⁵³

Ohrožená osoba dostane od policie informace o možnosti podání návrhu na předběžné opatření k soudu, kterým je možné prodloužit lhůtu vykázání násilníka ze společné domácnosti. Poté policie předá oběti kontakty na pomáhající instituce především intervenční centra, kde dostanou informace k situaci po ukončení vykázání.

Policie má povinnost do 24 hodin od vstupu do obydlí zaslat úřední záznam intervenčnímu centru, soudu a orgánu sociálně právní ochrany dětí, pokud se v domácnosti vyskytuje nezletilá osoba. Ve lhůtě 3 dnů od vykázání provede policie kontrolu, zda osoba vykázaná dodržuje zákaz vyplývající z vykázání, zda se nezdržuje v prostoru vymezeném vykázáním a zda se zdržuje styku s ohroženou osobou. Po uplynutí 10denní lhůty pro vykázání policie vrátí klíče osobě vykázané. Před tímto policie ověří, jestli osoba ohrožená podala u soudu návrh na předběžné opatření. Pokud soud návrhu vyhověl, doručí policie klíče k soudu, pokud soud ještě nerozhodl, zůstanou na příslušném místním oddělení policie.⁵⁴

⁵³ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. [online]. Úplné znění. [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.uplnnezneni.cz/zakon/273-2008-sb-o-policii-ceske-republiky/> § 45 odst. 1,2

⁵⁴ Interní akty Policie České republiky. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166 o provádění vykázání.

4.2 Pomůcka pro policii SARA DN

Jedná se o manuál pro policisty ke zjišťování rizika eskalace, analýzy hrozby domácího násilí a rizika dalších útoků. K posouzení, zda se jedná o domácí násilí, mají policisté tento dotazník, který je rozdělen do tří skupin po pěti otázkách. Tyto otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí. Na tyto otázky se odpovídá ANO - NE. Pokud převažují odpovědi ANO, je riziko hrozby domácího násilí a dalších útoků velmi vysoké. Na základě těchto otázek se policisté rozhodnou, zda přistoupí k institutu vykázání nebo k vyhodnocení budoucího možného rizika domácího násilí. Policisté zváží další kroky a opatření, které budou s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro oběť – především přivolají další policisty, doporučí azylové zařízení, poučí ohroženou osobu o bezpečnostním plánu, informují OSPOD o dětech atd.

4.3 Situace po vykázání

Ohrožená osoba je po vykázání násilníka z obydlí kontaktována intervenčním centrem s nabídkou služeb a pomoci. Lhůta 10 dní vykázání byla vytvořena na ochranu ohrožené osoby před násilnými útoky a dále má za úkol, aby ohrožená osoba se vymanila z vlivu násilníka a mohla učinit rozhodnutí k řešení své životní situace. S využitím pomoci intervenčních center mají ohrožené osoby potřebné informace vedoucí k vyřešení jejich situace. Kromě jiného mohou intervenční centra pomoci i nadstandardními službami, jako je možnost doprovodit ohroženou osobu k soudu. Dle zkušeností intervenčních center vyplývá, pokud o pomoc požádá sama oběť, s největší pravděpodobností se snaží svoji situaci řešit a v neposlední řadě od násilníka odejít. Dalším velkým impulsem pro oběť domácího násilí je to, když se dozví, že násilným vztahem, ve kterém žije, trpí a jsou týrány její děti. Předběžné opatření podle Občanského soudního řádu může navazovat na institut vykázání ze strany policie. O předběžném opatření, v jehož obvodu má násilník a ohrožená osoba společné obydlí, rozhoduje okresní soud. O tomto opatření rozhodne soud do 48 hodin od podání návrhu. Předběžné opatření trvá jeden měsíc, a pokud jsou splněny zákonné podmínky, může být prodlouženo nejdéle na 1 rok. Ve všech případech domácího násilí je potřeba, aby se ohrožená osoba spojila s odborníky, kteří vyhodnotí možná rizika plynoucí z konkrétního případu a vypracují bezpečnostní plán.⁵⁵

⁵⁵ Interní akty Policie České republiky. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166 o provádění vykázání

Bezpečnostní plán pro ohroženou osobu.

Bezpečnostní plán má za cíl zmenšení rizika ohrožené osoby, pokud stále hrozí ze strany násilníka riziko napadení. Tento plán je vhodný v případě, kdy násilník a ohrožená osoba nadále zůstává ve společném obydlí. Riziko napadení ze strany násilníka narůstá poté, co ohrožená osoba dala najevo, že ze vztahu odchází. Bezpečnostní plán má smysl, pokud ohrožená osoba svůj odchod ze společné domácnosti plánuje. V tomto případě má ohrožená osoba šanci se na odchod připravit a vzít si s sebou důležité dokumenty a osobní věci. Ve většině případů probíhá odchod z obydlí neplánovaně. Bezpečnostní plán vychází z konkrétního případu a jeho důležitou složkou je možnost ochrany a pomoci v nejbližším okolí.

Důležité doporučení pro sestavení bezpečnostního plánu:

- situace vyvolávající agresi násilníka (hádky, alkohol),
- využívání strategií pro zmírnění napětí situace (nekladení odporu, útěk),
- vyhýbat se nebezpečným místům a nenechat se zatlačit do rohu místnosti,
- vyhýbat se místům se zbraněmi,
- obklopit se lidmi, kterým věříme,
- zapamatovat si důležitá telefonní čísla pro případ ohrožení,
- mít připravenou a naplánovanou trasu útěku,
- v případě útěku znát místa pomoci (azylové domy, policie),
- zahrnutí dětí do únikového plánu,
- mít připravené zavazadlo s důležitými věcmi.⁵⁶

⁵⁶ BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-802-5454-220

Obsah připraveného zavazadla:

Občanský průkaz, rodné listy, pas, oddací list a další osobní průkazy, bankovní karty, vkladní knížky a jiné dokumenty k účtům, léky, recepty, úřední záznamy o násilí, důležitá telefonní čísla, klíče od bytu a nájemní smlouvu.

Všechny tyto kroky plus vytvoření bezpečnostního plánu mají velký význam pro oběť k její ochraně a posílení naděje ve zlepšení konkrétní situace.

4.4 Sociální pomoc obětem domácího násilí

Sociální pomoc obětem domácího násilí není zaměřena pouze na pomoc obětem, ale také působí na širokou veřejnost v oblasti prevence. Pomoc obětem zahrnuje následující sociální služby:

1) krizová pomoc:

- krizová telefonická linka,
- krizová lůžka,
- kontaktní krizová pomoc;

2) odborné sociální poradenství:

- sociální poradenství,
- právní poradenství,
- psychologické poradenství,
- pedagogické poradenství,

3) azylový dům.⁵⁷

⁵⁷ BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-802-5454-220

Formy poskytovaných služeb:

- a) pobytová forma, zahrnující intenzivní práci s obětí, spojená se zajištěním bydlení;
- b) terénní forma, zahrnující práci obětí přímo v terénu;
- c) ambulantní forma, zahrnující dlouhodobou práci s obětí, které potřebují pomoc a bydlení mají zatím vlastní.⁵⁸

Prvním krokem pro oběť domácího násilí může být:

- telefonát na některou z linek důvěry, např. **DONA** linku na tel. č. 251 511 313

Dalším krokem je vyhledat místa odborné pomoci, např. intervenční centra, poradny pro rodinu, poradny Bílého kruhu bezpečí, krizová centra a azylové domy.

Posledním krokem jsou linky tísňového volání 155 a 158.

Intervenční centra

Dnem 1. 1. 2007 začaly ve všech krajích České republiky působit intervenční centra, poskytující pomoc osobám ohroženým domácím násilím a koordinují spolupráci mezi navazujícími službami. Dále spolupracují s policií České republiky v případech vykazání.

Intervenční centra jsou určena osobám ohroženým domácím násilím, které jsou v režimu vykazání a dále osobám, které chtějí svoji situaci řešit, hledající pomoc, radu a informace.

Pokud se ohrožená osoba rozhodne řešit svůj problém, může se obrátit osobně, písemně nebo telefonicky na nejbližší centrum pomoci. Toto centrum poskytuje sociálně terapeutickou činnost a pomoc při uplatňování práv, zájmů a obstarávání osobních záležitostí. Také zprostředkovává ohroženým osobám následnou pomoc, jako je právní a psychologická pomoc a zprostředkování ubytování.⁵⁹

Služby poskytované intervenčním centrem jsou bezplatné. Podrobné informace lze dohledat na stránkách www.domaci-nasili.cz⁶⁰

⁵⁸ BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-802-5454-220

⁵⁹ LEJČAR, Martin. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

⁶⁰ Bílý kruh bezpečí. *Domácí násilí cz*. [online]. Domácí násilí. [cit. 13. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/bily-kruh-bezpeci/>

Bílý kruh bezpečí.

Mezi poradny pro oběti domácího násilí patří nestátní neziskové organizace poskytující sociální, právní a psychologické služby osobám ohroženým domácím násilím. Mezi tyto poradny patří Bílý kruh bezpečí. Jde o občanské sdružení s působností v celé České republice. Sdružení má tři hlavní cíle, mezi které patří poskytování pomoci obětem a svědkům trestných činů, prevence v boji proti kriminalitě a usiluje o zlepšení práv poškozených v trestním řízení. Pomoc je bezplatná a je postavena na osobním kontaktu s konzultanty, právníky a psychology. Bílý kruh bezpečí spolupracuje se širokou veřejností pořádáním přednášek a seminářů. Vydává letáky, brožury a manuály, spolupracuje se státními i nevládními organizacemi. Sdružení provozuje nonstop telefonickou linku DONA pro pomoc lidem ohroženým domácím násilím. Nejvýznamnější počín Bílého kruhu bezpečí je bezesporu návrh zákona č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím. Bílý kruh bezpečí je významným poskytovatelem sociálních služeb, odborného sociálního poradenství pro oběti trestné činnosti, intervenční centrum a telefonické krizové pomoci osobám ohroženým domácím násilím a obětem trestných činů.⁶¹

Informační a poradenské centrum ROSA.

ROSA je nestátní nezisková organizace poskytující bezplatnou odbornou pomoc v oblasti domácího násilí ženám obětem, aby se lépe orientovaly ve svých právech. Toto vše směřuje k posilování schopnosti řešit svoji vlastní situaci, stabilizovat se a začlenit se do běžného života. Cílem odborného sociálního poradenství je:

- poskytovat ženám bezplatné informace o možnostech pomoci,
- poskytovat odborné poradenství ve formě psychosociální a sociálně terapeutické,
- posílení schopností a sebevědomí klientek,
- zajištění bezpečí klientek a dětí,
- sociálně právní konzultace a informace,
- bezplatná právní pomoc.⁶²

⁶¹ Bílý kruh bezpečí. *Domácí násilí cz.* [online]. Domácí násilí. [cit. 13. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/bily-kruh-bezpeci/>

⁶² ROSA. Občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám – obětem domácího násilí. [online]. Rosa. [cit. 10. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/o-nas/kontakt/>

Služby jsou koncipovány pro ženy, oběti aktuálního domácího násilí, oběti, které domácí násilí zažily v minulosti, které se chtějí v situaci domácího násilí zorientovat nebo chtějí být nápomocny obětem. Tyto služby jsou určeny ženám bez omezení věku, které jsou na území ČR přihlášeny k trvalému pobytu, azylu, jsou členy EU a, které vysloví zájem o nabízenou službu. Služby v informačním centru jsou nabízeny bezplatně jednorázově i dlouhodobě. Mezi tyto služby patří individuální psychosociální konzultace, sociálně terapeutická, sociálně právní, psychologické konzultace a právní poradenství. Smyslem pomoci je zajištění bezpečí klientky a dětí, zjištění rizikových faktorů, vypracování bezpečnostního plánu, informace o možnostech řešení situace, podpora a posílení klientky při zpracování traumatu způsobeného prožitým násilím. Mezi typy poradenství patří individuální konzultace, internetové poradenství, telefonické poradenství a krizové poradenství.⁶³

Koalice organizací proti domácímu násilí – KOORDONA

Vyústěním spolupráce neziskových organizací byla založena dne 25. listopadu 2004 koalice organizací proti domácímu násilí Koordona. Vznikla jako volné sdružení neziskových organizací, která hájí práva žen, realizují aktivity proti domácímu násilí, poskytují přímou pomoc obětem, zajišťují následnou pomoc, realizují preventivní aktivity a publikují a vzdělávají odbornou veřejnost. Cílem této koalice je účinně napomáhat neziskovým organizacím zabývajícím se obhajobou ženských práv, včetně domácího násilí, koordinovat pomoc obětem, zlepšovat dostupnost a kvalitu poskytovaných služeb, standardizovat práci s ohroženými osobami a prosazovat systémové změny v oblasti domácího násilí.⁶⁴

Mezi členy koalice patří: Acorus, Arcidiecézní charita Praha, Élektra, o. s., Magdalenium, o. s., Most k životu, o.p.s., Občanská poradna Nymburk, o. s., Persefona, o. s., proFem, o.p.s., Slezská diakonie.

⁶³ ROSA. Občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám – obětem domácího násilí. [online]. Rosa. [cit. 10. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/o-nas/kontakt/>

⁶⁴ KOORDONA. Koalice organizací proti domácímu násilí. [online]. Koordona. [cit. 10. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.koordona.cz/>

4.5 Kazuistika

Zde je uvedena obsahová analýza jednoho případu, u kterého jsem asistoval jako pracovník policie. Nacionálně postižené i děti jsou pozmeněné pro případ zneužití. V této studii poukazují na problém dětí, které jsou přítomny domácímu násilí.

oběť: žena

věk: 35

Rodinná anamnéza:

Žena žije ve společné domácnosti, s druhem zhruba od roku 2000. Společně s nimi žijí i jejich dvě nezletilé děti, ročníky 2003 a 2006. Přibližně 6 let ženu druh týrá.

Osobní anamnéza:

Žena 35 pracuje jako prodavačka, zdravotní stav je bez problémů. Od roku 2009 začala žena druh upozorňovat, aby si našel zaměstnání, muž již zhruba od roku 2008 nepracuje. Oběť musela rodinu živit sama. Druh má sice živnostenské oprávnění, ale práci si našel jen občas. Žena mu připomínala, aby si našel práci, kde bude brát mzdu pravidelně. V tomto období začalo násilnické chování, prozatím hrubé nadávky či urážky. Vše se postupně zhoršovalo a návaly agrese začínaly pomalu přiosťřovat. Hádky začaly být ostřejší a muž vzteky občas rozbil skříň, porazil dveře a ničil věci (nádoby, elektroniku). Zatím nedocházelo k žádnému fyzickému násilí vůči družce nebo dětem. Tyto hádky byly zhruba jednou do měsíce.

Popis společného soužití:

Společnou domácnost sdílí zhruba 14 let. Společně se začali stýkat o rok dříve. Do roku 2009 bylo jejich soužití bez problému. Rekonstruovali společné bydlení a výchova dětí byla jejich prioritou. Muž pravidelně docházel do zaměstnání. Hned po poslední mateřské dovolené si práci našla i žena, až do tohoto roku pracuje jako prodavačka. Zlom nastal, jakmile si muž udělal živnostenské oprávnění a opustil trvalé zaměstnání. Starší dítě již navštěvovalo mateřskou školu a s mladším byla žena na mateřské dovolené. Ženě bylo zpočátku muže líto a proto, si začala na mateřské dovolené přivydělávat, zpočátku jen občas a posléze denně. Muž zůstal s dítětem doma a občas si našel nějakou práci. Žena i přesto poskytovala běžné domácí práce (nakupovala, žehlila, prala, vyzvedávala dceru ze školky, finančně zajišťovala rodinu). Mužovo chování se i přesto začalo zhoršovat. Občasné demolování nábytku, rozbíjení nádobí či elektroniky začalo nabývat na intenzitě.

Žena stále jeho chování omlouvala a měla snahu situace zklidňovat. Postupem času začal muž holdovat alkoholu, pokud byl opilý, začal mít agresivní chování vůči ženě. Začal ženu fyzicky napadat vždy z nějakého důvodu, který si momentálně vymyslel. Opakovaně ji byl pěstmi do obličeje a po celém těle, různě do ní strkal, kopal do ní na zemi, škrtil jí a vyhrožoval zabitím. Násilnické a agresivní chování začal projevovat vůči ženě i před dětmi poté co zjistil, že má žena přítele. Od té doby byly hádky a agrese častější (až třikrát týdně). Žena se nakonec z obavy o svůj život svěřila své sestře a spolu celou záležitost oznámily na Policii ČR.

První kontakt ženy s intervenčním centrem:

O vykázaní byly informované další instituce, Obvodní soud, OSPOD, Úřad městské části a Intervenční centrum, protože ve společné domácnosti výše uvedených osob byly přítomné dvě nezletilé děti. Do poradny intervenčního centra doprovodila ženu její sestra, popsali zde závažné skutečnosti, ke kterým dochází ve společné domácnosti. Po konzultaci se žena rozhodla svou situaci řešit. Požádala o spolupráci svou sestru, se kterou se dostavila do poradny IC a žádala o pomoc ve své dosavadní situaci. Nahlásila na Policii ČR všechny incidenty, ty byly ze strany policie vyhodnoceny jako přestupky. V tomto však nejbližší rodina nespátčuje řešení k zabezpečení bezpečí napadené ženy.

Další vývoj události:

Intervenční centrum doporučilo v souvislosti s dalším agresivním napadením ze strany muže ihned kontaktovat Policii ČR. Napadená žena po doporučení kontaktovala Policii ČR, která vydala rozhodnutí o vykázaní muže ze společného obydlí na dobu deseti dnů. Muž se neustále snažil kontaktovat jak ženu, tak i nezletilé děti posíláním sms. Pohyboval se v okolí bytu, z něhož byl vykázan, opakovaně se snažil vniknout násilím do bytu. Obviňoval ženu ze současného stavu věci, nabádal, aby ho vzala zpátky domů. Tímto muž porušil rozhodnutí Policie ČR hned průběhu několika dní. Přivolaným policistům se nikdy nepodařilo zajistit muže v místě bydliště. V jeho chování byly znaky přestupkového jednání a následné porušování zákazu mělo za následek vyhodnocení, jako maření výkonu úředního rozhodnutí, čímž byl spáchán trestný čin a celá věc byla postoupena na kriminální policii. Žena mezitím podala ve lhůtě vykázaní návrh na předběžné opatření dle zákona 135/2006 Sb. Na základě uvedených skutečností vydal příslušný okresní soud usnesení, tím byla ochrana ženě prodloužena na dalších třicet dní. Nerespektování a neustálé porušování usnesení soudu stálo agresora umístění do vazební věznice. Po třech měsících

byl muž odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody a byl propuštěn na svobodu. Muž počkal na dceru před školou a pod záminkou doprovodu domů se opět vloudil do bytu. I přes soudní zákaz ho nezletilá vpustila domů, protože nebyla žena doma, odešel. V podnapilém stavu se vrátil zpátky před bydlíště a počkal si na ženu před domem. Při návratu ze zaměstnání došlo k dalšímu napadení ženy. K incidentu byla přivolána Policie ČR a muž byl opět umístěn do vazební věznice. Bylo požádáno o znalecké posudky na jeho osobu. Mezitím žena podala k příslušnému soudu žalobu o vyklizení bytu a následné zrušení trvalého pobytu muže. Muž byl umístěn do psychiatrické léčebny a na základě znaleckých posudků mu byla nařízena ústavní léčba.

Analýza případu:

Žena zpočátku chování muže přehlížela, později omlouvala a snažila se situaci zklidňovat. Několik let snášela psychické i fyzické týrání ze strany muže. Doufala v to, že když muž nebude pít, bude vše zase jako dřív. Pokud nepřišel muž opilý, byl vstřícný a sliboval. Žena doufala, mají spolu děti a měla pocit zodpovědnosti, že to společně zvládnou. Velice dobře muž ženu manipuloval, dlouho podléhala a v nemalé míře hrál velkou roli strach, co bude dál. Zda to sama s dětmi všechno zvládne. Dcery tatínka přeci potřebují, jim by nikdy neublížil. Výčitky měla i s navázání nové známosti, střídaly se pocity prázdnoty a viny, upadala do depresí. Najednou převládl i strach co bude až muže propustí z vazební věznice. Mohl by přeci jenom dostat svým výhrůžkám. Vracely se vzpomínky na násilné chování. Deprese vedly až ke stavům bezmoci. Nerespektovala nebo spíše špatně odhadovala právní kroky, které vedly k řešení situace. Neustálé a pravidelné týrání ženy vedlo ke zhoršení psychického stavu. Byly doporučeny další vyšetření, které odmítala, už jí bylo všechno jedno. Následovalo období strachu a bezmoci. Mnoho sil a pomoci v tomto případě dodali i příbuzní, sestra a děti ženy. Sestra se od první zmínky o týrání snažila vymanit ženu z násilného soužití. Byla v neustálém kontaktu s policisty, doprovázela sestru k výslechům i konzultacím do IC. Byla přizvána k seznámení s bezpečnostním plánem, společně řešily jednotlivé záležitosti a podporovaly postup Policie ČR. Snažila se být sestře velkou psychickou oporou, pomáhala jí se vyrovnat s rozhodnutím a dotáhnout celou věc do konce. Sestra se snažila vyplnit funkci druhého rodiče a pomáhala s dětmi. Byla neustále k dispozici na telefonu a snažila se denně k sestře docházet. Víkendy trávily společně. Sestra poukazovala na dcery, obě ji určitě potřebují, a proto musí brát velmi vážně ochranu svého vlastního života.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÁ ŠETŘENÍ

Výzkum je zaměřen na problematiku domácího násilí z pohledu žen jako obětí tohoto závažného jevu. Výchozím předpokladem pro provedení výzkumného šetření je stanovení a definování problému výzkumu, na základě něhož lze položit stěžejní výzkumné otázky. Výzkumné otázky pak korespondují s hlavním cílem výzkumu a jeho dílčími cíli. Na základě výzkumných otázek, hlavního cíle výzkumu a dílčích výzkumných cílů jsou stanoveny hypotézy výzkumu. Součástí výzkumu je charakteristika metodiky výzkumu – konkrétně výzkumné metody, kterou je kvantitativní metoda dotazníku, a výzkumného souboru, který je tvořen ženami, jež se v minulosti staly oběťmi domácího násilí. Součástí výzkumu je interpretace jeho výsledků formou tabulek, grafů a příslušných slovních komentářů a v neposlední řadě také vyhodnocení předem stanovených výzkumných hypotéz. V závěru je zhodnoceno naplnění cílů výzkumu.

5.1 Výzkumný problém a otázky

Problematika domácího násilí je v dnešní moderní společnosti velmi závažným sociálně patologickým jevem, který nelze v žádném případě podceňovat, přehlížet nebo dokonce tolerovat, a to nejen z čistě morálního hlediska. Přestože v současnosti je společnost považována a často také označována za vyspělou, množství společenských fenoménů, jedním, z nichž je právě domácí násilí, tomu však nenasvědčuje, neboť se tento jev v naší společnosti vyskytuje stále častěji. Domácí násilí není problémem pouze partnerského či manželského páru, ani jediné rodiny, v níž se tento jev uskutečňuje, nýbrž celé společnosti. Problematika domácího násilí je v posledních letech velmi diskutovaným a medializovaným tématem. Nejen z tohoto důvodu je problematice domácího násilí věnovat dostatečnou pozornost. Na základě teoretických východisek lze konstatovat, že soužití s násilným partnerem či manželem je velmi skličující, zdraví a život ohrožující. Stěžejní výzkumnou otázkou tedy zůstává, jaká je celková situace žen jako obětí domácího násilí s ohledem na příčiny, formy, prožívání, následků a způsobů pomoci tohoto závažného jevu, včetně názorů a postojů samotných obětí domácího násilí?⁶⁵

⁶⁵ Radvan, Eduard a Michal Vavřík. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009.

5.2 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je celkové zjištění situace respondentek, které se v minulosti staly oběťmi domácího násilí. Hlavního cíle výzkumu bude dosaženo prostřednictvím následujících dílčích cílů:

- Zjištění příčin domácího násilí páchaného na ženách.
- Zjištění forem domácího násilí, které bylo pácháno na ženách.
- Zjištění prožívání a důsledků domácího násilí ze strany žen jako obětí.
- Zjištění způsobů pomoci ženám jako obětem domácího násilí.
- Zjištění názorů a postojů v souvislosti s domácím násilím z pohledu žen jako obětí.

5.3 Výzkumné hypotézy

Na základě výše uvedené výzkumné otázky, hlavního cíle výzkumu a jeho dílčích cílů jsou stanoveny následující čtyři výzkumné hypotézy:

- **Hypotéza č. 1** – Lze předpokládat, že oběťmi domácího násilí jsou nejčastěji ženy ve věku od 31 do 40 let se středoškolským vzděláním ukončeným maturitní zkouškou.
- **Hypotéza č. 2** – Lze předpokládat, že oběťmi domácího násilí jsou nejčastěji ženy v pozici manželek, kdy násilnou osobou jsou jejich manželé.
- **Hypotéza č. 3** – Lze předpokládat, že nejčastější formou domácího násilí páchaného na ženách je kombinace fyzického a psychického násilí.
- **Hypotéza č. 4** – Lze předpokládat, že ženy, které se v minulosti staly oběťmi domácího násilí, jsou přesvědčeny o nedostatečnosti legislativní základny.

5.4 Metodika výzkumu

V rámci metodiky výzkumu je pozornost věnována charakteristice výzkumné metody (viz podkapitola 5.4.1) a popisu výzkumného souboru (viz podkapitola 5.4.2).

5.4.1 Výzkumná metoda

V rámci kvantitativního výzkumu byla zvolena nepřímá metoda dotazníku. Pro účely výzkumu byl vytvořen vlastní strukturovaný nestandardizovaný dotazník obsahující dvě části. Celkem 18 otázek. První dotazník tvoří 3 otázky zaměřené na demografické údaje výzkumného souboru (tj. věk, vzdělání a rodinný stav). Druhý dotazník tvoří 15 otázek týkajících se zkoumané problematiky zaměřené na domácí násilí. Struktura otázek v dotazníku byla následující:

- uzavřené otázky – možnost výběru odpovědi z jedné nebo z několika nabízených variant, v dotazníku se nacházelo celkem 17 uzavřených otázek (tj. otázky č. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 a 15, včetně demografických otázek týkajících se věku, vzdělání a rodinného stavu výzkumného souboru), v rámci uzavřených otázek se dále jednalo o otázky:
 - dichotomické – možnost výběru pouze jedné ze dvou možností „ano“ / „ne“, v dotazníku byly 2 otázky dichotomického charakteru, jednalo se o otázku č. 11 a 15,
 - trichotomické – možnost výběru pouze jedné ze tří nabízených možností „ano“ / „ne“ / „nevím“, dotazník obsahoval 4 otázky trichotomické (tj. otázka č. 8, 12, 13 a 14),
 - polytomické, výběrové – možnost výběru pouze jedné varianty z několika nabízených možností, v dotazníku bylo celkem 8 polytomických, výběrových otázek, k těmto otázkám patřily otázky týkající se věku, vzdělání a rodinného stavu výzkumného souboru a dále pak otázky č. 1, 2, 5, 6 a 10,⁶⁶

⁶⁶ Radvan, Eduard a Michal Vavřík. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009.

- polytomické, výčtové – možnost výběru několika možností odpovědi z více nabízených variant, dotazník obsahoval 3 otázky polytomické, výčtové, jednalo se o otázku č. 4, 7 a 9,
- otevřené otázky – možnost volné tvorby odpovědi, v dotazníku se nacházela jedna otevřená otázka, jednalo se o otázku č. 3.

5.4.2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří ženy bez rozdílu věku, vzdělání a rodinného stavu, které se již v minulosti staly oběťmi domácího násilí. Dotazník byl anonymní. Výzkumu se zúčastnilo celkem 87 žen / respondentek (100 %). Zjištěné údaje o věkovém rozložení výzkumného souboru, vzdělání a rodinném stavu účastníků výzkumu jsou uvedeny v následujícím textu.

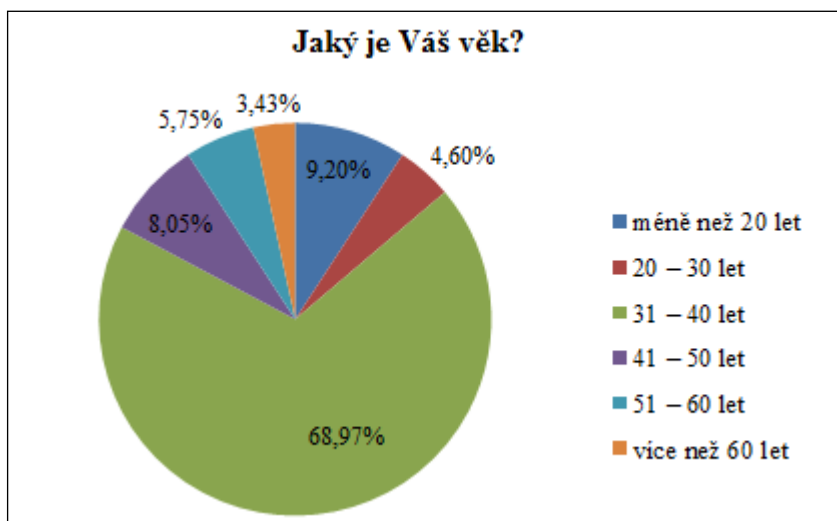
První dotazník tvoří 3 otázky zaměřené na demografické údaje:

1. Jaký je Váš věk?

Nejvíce zastoupenou věkovou kategorií byla skupina účastníků výzkumu ve věku od 31 do 40 let (60 žen – 68,97 %). 8 respondentek (9,2 %) mělo méně než 20 let. 7 žen (8,05 %) patřilo do věkové kategorie od 41 do 50 let. 5 respondentek (5,75 %) bylo ve věku od 51 do 60 let. Věk 4 žen (4,6 %) se pohyboval v rozmezí od 20 do 30 let. Starší 60 let byly pouze 3 účastnice výzkumu (3,43 %)

Tabulka č.1: Věkové rozložení respondentek

Jaký je Váš věk?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
méně než 20 let	8	9,2
20 – 30 let	4	4,6
31 – 40 let	60	68,97
41 – 50 let	7	8,05
51 – 60 let	5	5,75
více než 60 let	3	3,43

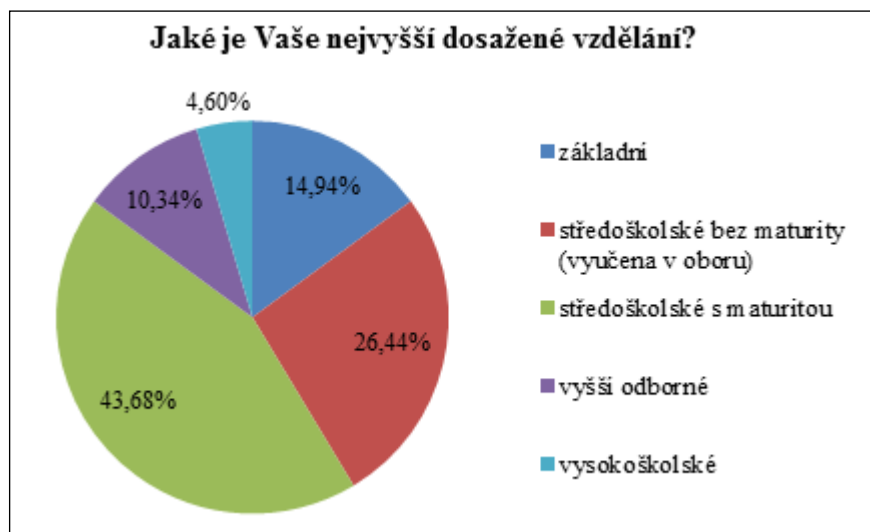
Graf 1: Věkové rozložení respondentek

2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Z celkového počtu 87 žen (100 %), které se zúčastnily výzkumu, mělo 38 respondentek (43,68 %) středoškolské vzdělání s maturitou. 23 žen (26,44 %) bylo vyučeno v oboru. 13 účastnic výzkumu (14,94 %) mělo základní vzdělání. 9 žen (10,34 %) absolvovalo vyšší odbornou školu. Nejvyšší dosažené vzdělání 4 respondentek (4,6 %) bylo vysokoškolské.

Tabulka č. 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
základní	13	14,94
středoškolské bez maturity (vyučena v oboru)	23	26,44
středoškolské s maturitou	38	43,68
vyšší odborné	9	10,34
vysokoškolské	4	4,6

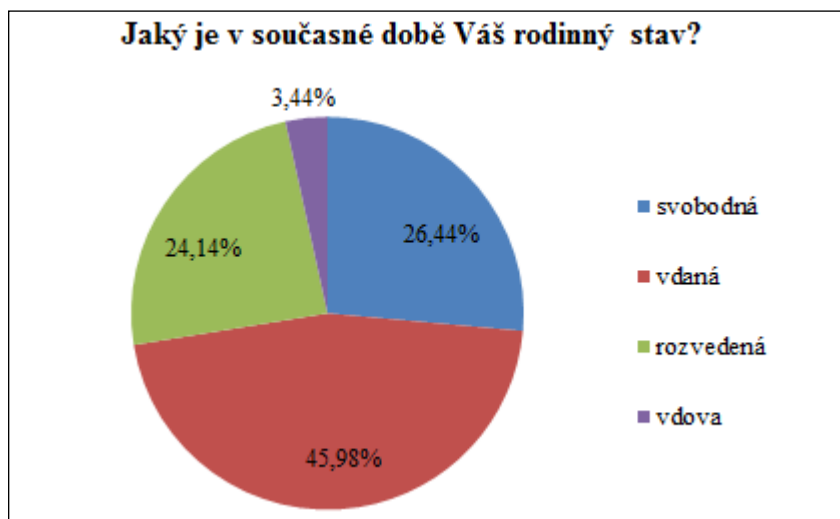
Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek

3. Jaký je v současné době Váš rodinný stav?

V průběhu výzkumu bylo 40 žen (45,98 %) vdaných. 23 respondentek (26,44 %) v dotazníku uvedlo, že jsou svobodné. 21 účastnic výzkumu (24,14 %) bylo rozvedených. 3 ženy (3,44 %) již byly vdovy.

Tabulka č. 3: Rodinný stav respondentek v současné době

Jaký je v současné době Váš rodinný stav?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
svobodná	23	26,44
vdaná	40	45,98
rozvedená	21	24,14
vdova	3	3,44

Graf 3: Rodinný stav respondentek v současné době

5.5 Výsledky výzkumu

Výsledky výzkumu jsou v následujícím textu prezentovány ve formě tabulek, grafů a slovních komentářů, které jsou vyjádřením jednotlivých odpovědí respondentek / žen jako obětí domácího násilí, jež se výzkumu zúčastnily.

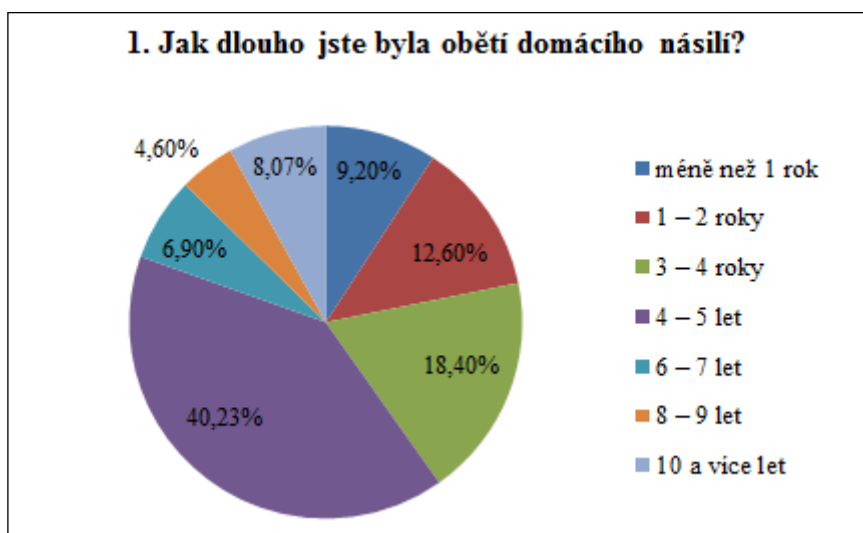
Druhý dotazník tvoří 15 otázek zaměřených na domácí násilí:

Otázka č. 1 - Jak dlouho jste byla obětí domácího násilí?

První dotazníková otázka zjišťovala dobu, po kterou byly respondentky obětmi domácího násilí. 35 žen (40,23 %) v dotazníku uvedlo, že obětí domácího násilí byly po dobu 4 až 5 let. 16 účastnic výzkumu (18,4 %) bylo obětí domácího násilí 3 až 4 roky. 11 respondentek (12,6 %) bylo obětmi domácího násilí po dobu 1 roku až 2 let. 8 žen (9,2 %) přiznalo, že obětí domácího násilí byly kratší dobu než 1 rok. Naopak po dobu 10 let a déle bylo obětmi domácího násilí celkem 7 účastnic výzkumu (8,07 %). 6 respondentek (6,9 %) bylo obětí domácího násilí od 6 do 7 let. Na 4 ženách (4,6 %) bylo domácí násilí páčáno po dobu 8 až 9 let.

Tabulka č. 4: Doba, po kterou byly respondentky obětmi domácího násilí

1. Jak dlouho jste byla obětí domácího násilí?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
méně než 1 rok	8	9,2
1 – 2 roky	11	12,6
3 – 4 roky	16	18,4
4 – 5 let	35	40,23
6 – 7 let	6	6,9
8 – 9 let	4	4,6
10 a více let	7	8,07

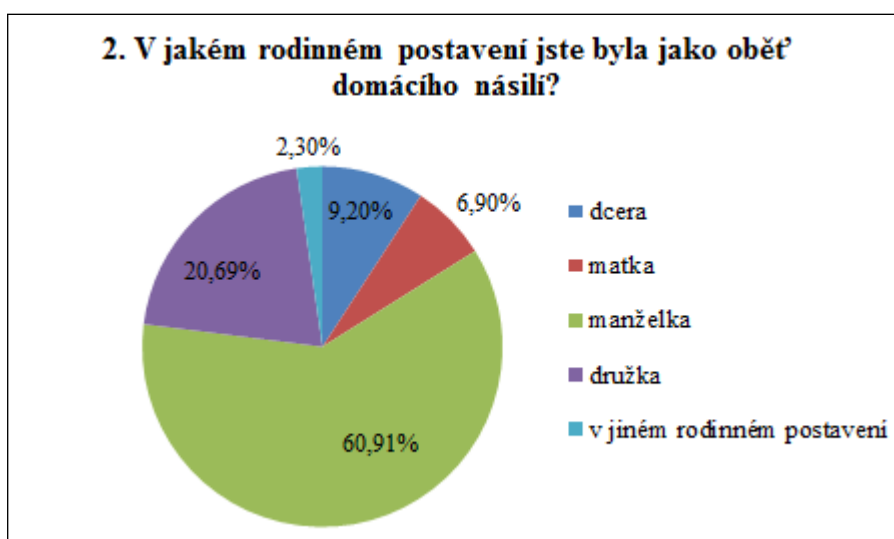
Graf 4: Doba, po kterou byly respondentky obětmi domácího násilí

Otázka č. 2 - V jakém rodinném postavení jste byla jako oběť domácího násilí?

Druhá otázka v dotazníku zjišťovala, v jakém rodinném postavení byly ženy účastnicí se výzkumu jako oběti domácího násilí. Z celkového počtu 87 respondentek (100 %) bylo 53 žen (60,91 %) jako obětí domácího násilí v pozici manželek. 18 účastnic výzkumu (20,69 %) bylo v postavení družky. 8 žen (9,2 %) bylo v rodinném postavení dcery. 6 respondentek (6,9 %) jako obětí domácího násilí bylo v pozici matek. 2 účastnice výzkumu (2,3 %) v dotazníku uvedly, že byly v jiném rodinném postavení než dcera, matka, manželka nebo družka. Konkrétní rodinnou pozici však tyto ženy v dotazníku neuvedly.

Tabulka č. 5: Rodinné postavení respondentek jako obětí domácího násilí

2. V jakém rodinném postavení jste byla jako oběť domácího násilí?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
dcera	8	9,2
matka	6	6,9
manželka	53	60,91
družka	18	20,69
v jiném rodinném postavení	2	2,3

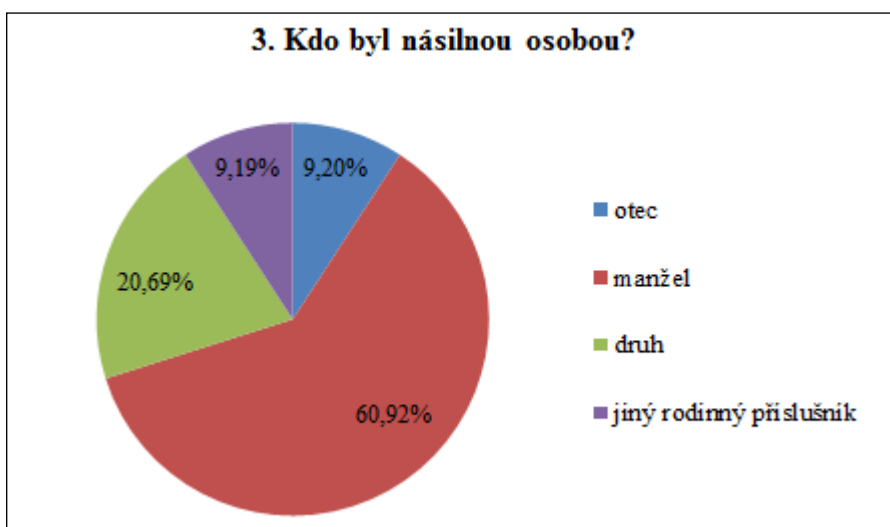
Graf 5: Rodinné postavení respondentek jako obětí domácího násilí

Otázka č. 3 - Kdo byl násilnou osobou?

Třetí dotazníková otázka souvisela s předchozí otázkou v dotazníku (tj. otázkou č. 2). Jejím úkolem bylo zjištění, kdo byl násilnou osobou, která páchala domácí násilí na ženách účastnicích se výzkumu. Ve větší polovině případů (u 53 žen – 60,92 %) byl násilnou osobou manžel. 18 respondentek (20,69 %) bylo oběťmi domácího násilí ze strany jejich druhů. Na 8 účastnicích výzkumu (9,2 %) bylo násilí pácháno otcem. 8 žen (9,19 %) v dotazníku uvedlo, že domácí násilí na nich bylo pácháno ze strany jiného rodinného příslušníka. Ani v tomto případě však ženy v dotazníku konkrétního rodinného příslušníka neuvedly.

Tabulka č. 6: Násilná osoba

3. Kdo byl násilnou osobou?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
otec	8	9,2
manžel	53	60,92
druh	18	20,69
jiný rodinný příslušník	8	9,19

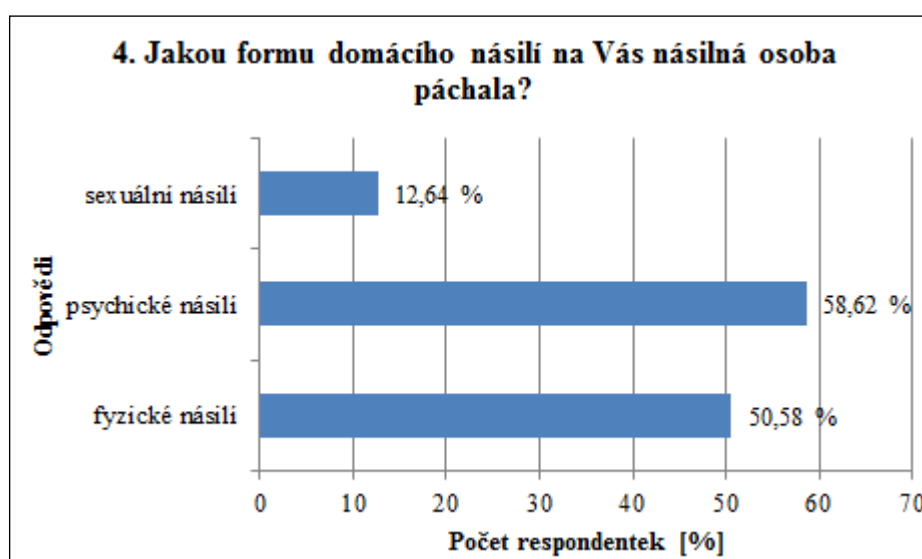
Graf 6: Násilná osoba

Otázka č. 4 - Jakou formu domácího násilí na Vás násilná osoba páchala?

Čtvrtá otázka v dotazníku zjišťovala, jaká forma domácího násilí byla na ženách účastnicích se výzkumu páchána ze strany násilné osoby. U této otázky mohly respondentky uvést více možností svých odpovědí. Větší polovina účastnic výzkumu v dotazníku uvedla, že na nich bylo pácháno fyzické (44 žen – 50,58 %) i psychické (51 respondentek – 58,62 %) domácí násilí. 11 žen (12,64 %) v dotazníku uvedlo, že se v jejich případě jednalo o domácí násilí sexuálního charakteru.

Tabulka č. 7: Forma domácího násilí

4. Jakou formu domácího násilí na Vás násilná osoba páchala?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
fyzické násilí	44	50,58
psychické násilí	51	58,62
sexuální násilí	11	12,64

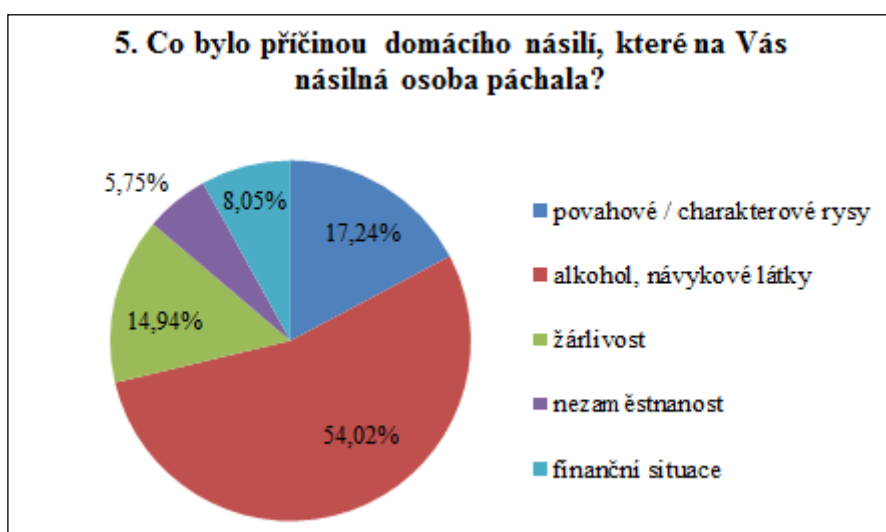
Graf 7: Forma domácího násilí

Otázka č. 5 - Co bylo příčinou domácího násilí, které na Vás násilná osoba páchala?

Cílem páté otázky v dotazníku bylo zjištění příčiny domácí násilí páchaného na ženách / účastnicích výzkumu. Jako příčinu domácího násilí uváděly ženy především alkohol a návykové látky (47 respondentek – 54,02 %). 15 účastnic výzkumu (17,24 %) uvedlo, že příčinou domácího násilí byly povahové / charakterové rysy. V případě 13 žen (14,94 %) se jednalo o žárlivost ze strany násilné osoby. Příčinou domácího násilí byla u 7 žen (8,05 %) tíživá finanční situace. 5 účastnic výzkumu (5,75 %) v dotazníku uvedlo, že příčinou domácího násilí byla ztráta zaměstnání a dlouhodobá neschopnost nalezení nové práce.

Tabulka č. 8: Příčina domácího násilí

5. Co bylo příčinou domácího násilí, které na Vás násilná osoba páchala?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
povahové / charakterové rysy	15	17,24
alkohol, návykové látky	47	54,02
žárlivost	13	14,94
nezaměstnanost	5	5,75
finanční situace	7	8,05
jiná příčina	-	-

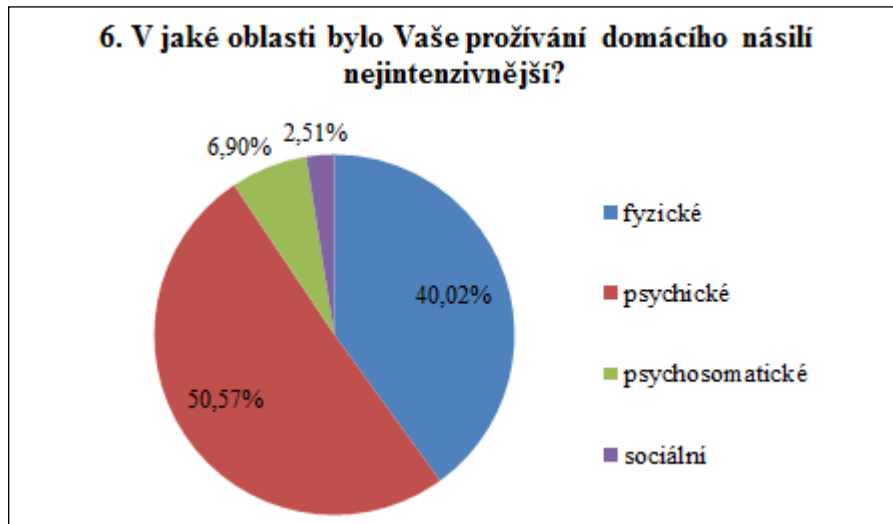
Graf 8: Příčina domácího násilí

Otázka č. 6 - V jaké oblasti bylo Vaše prožívání domácího násilí nejintenzivnější?

Úkolem otázky č. 6 v dotazníku byla identifikace oblasti, v níž prožívaly ženy domácí násilí nejintenzivněji. 44 respondentek (50,57 %) se shodlo na tom, že nejintenzivněji prožívaly domácí násilí po stránce psychické. 35 účastnic výzkumu (40,02 %) prožívalo domácí násilí nejintenzivněji spíše po tělesné stránce. Psychosomatickou oblast u této dotazníkové otázky uvedlo celkem 6 žen (6,9 %). 2 respondenty (2,51 %) prožívaly domácí násilí nejintenzivnější po stránce sociální / společenské.

Tabulka č. 9: Oblast, ve které bylo prožívání domácího násilí pro respondentky nejintenzivnější

6. V jaké oblasti bylo Vaše prožívání domácího násilí nejintenzivnější?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
fyzické	35	40,02
psychické	44	50,57
psychosomatické	6	6,9
sociální	2	2,51
v jiné oblasti	-	-

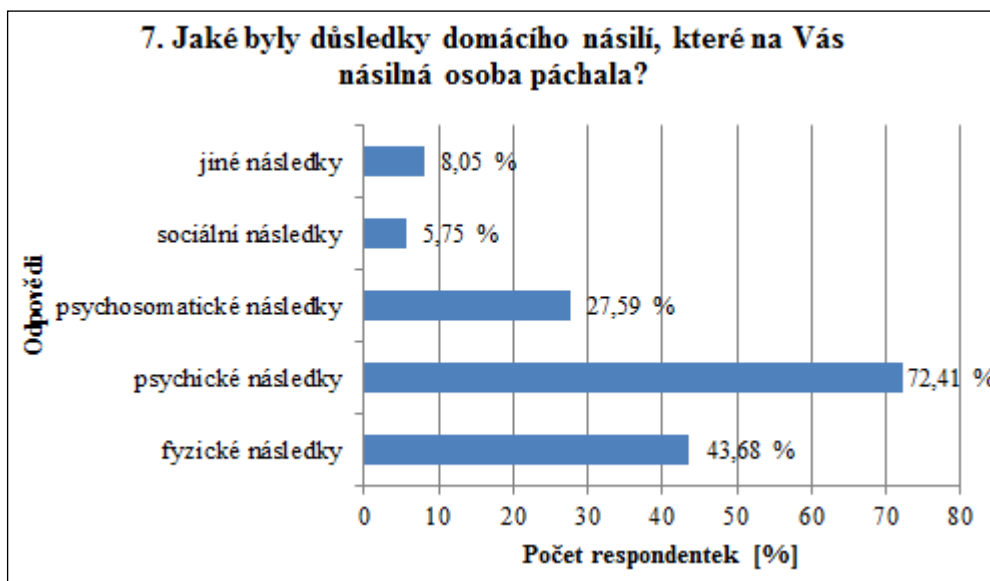
Graf 9: Oblast, ve které bylo prožívání domácího násilí pro respondentky nejintenzivnější

Otázka č. 7 - Jaké byly důsledky domácího násilí, které na Vás násilná osoba páchala?

Sedmá otázka v dotazníku zjišťovala důsledky domácího násilí páchaného na ženách. U této otázky mohly účastnice výzkumu uvést rovněž více možností svých odpovědí. Většině žen (63 respondentek – 72,41 %) způsobovalo domácí násilí především psychické důsledky, kdy oběti domácího násilí pociťovaly strach, úzkost, deprese, sklíčenost, bezmoc, vinu, sebeobviňování, psychickou zranitelnost, ztrátu sebevědomí, ztrátu životních iluzí, emocionální labilitu, oddanost ve vztahu k násilné osobě, úvahy nebo pokusy o sebevraždu a další. Pro menší polovinu účastnic výzkumu (38 respondentek – 43,68 %) mělo domácí násilí fyzické důsledky. Důsledkem domácího násilí fyzického charakteru byly u těchto žen modřiny, zhmožděny, fraktury, popáleniny, bolesti a jiná poranění. V případě 24 respondentek (27,59 %) se v souvislosti s důsledky domácího násilí jednalo o psychosomatické následky. Oběti domácího násilí tak velmi často trpěly poruchami spánku, nočními můrami, bolestmi hlavy, bolestmi břicha, zažívacími obtížemi, poruchami příjmu potravy, kardiovaskulárními potížemi či urologickými a gynekologickými problémy. U 5 žen (5,75 %) jako obětí domácího násilí převažovaly sociální důsledky – kupříkladu vyloučení ze společenského života, nedůvěra vůči ostatním lidem, problémy s navazováním dalších přátelských a partnerských vztahů apod. 7 účastnic výzkumu (8,05 %) u této dotazníkové otázky uvedlo jiné (blíže nespecifikované) důsledky domácího násilí.

Tabulka č. 10: Důsledky domácího násilí

7. Jaké byly důsledky domácího násilí, které na Vás násilná osoba páchala?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
fyzické následky (např. modřiny, pohmožděniny, zlomeniny, popáleniny, bolesti apod.)	38	43,68
psychické následky (např. strach, úzkost, deprese, sklíčenost, pocity bezmoci, pocity viny, sebeobviňování, psychická zranitelnost, ztráta sebevědomí, ztráta životních iluzí, emocionální labilita, oddanost ve vztahu k násilné osobě, úvahy nebo pokusy o sebevraždě a další)	63	72,41
psychosomatické následky (např. poruchy spánku, noční můry, bolesti hlavy, bolesti břicha, zažívací obtíže, poruchy příjmu potravy, kardiovaskulární potíže, urologické a gynekologické problémy atd.)	24	27,59
sociální následky (např. vyloučení ze společenského života, nedůvěra vůči ostatním lidem, problémy s navazováním dalších přátelských a partnerských vztahů apod.)	5	5,75
jiné následky	7	8,05

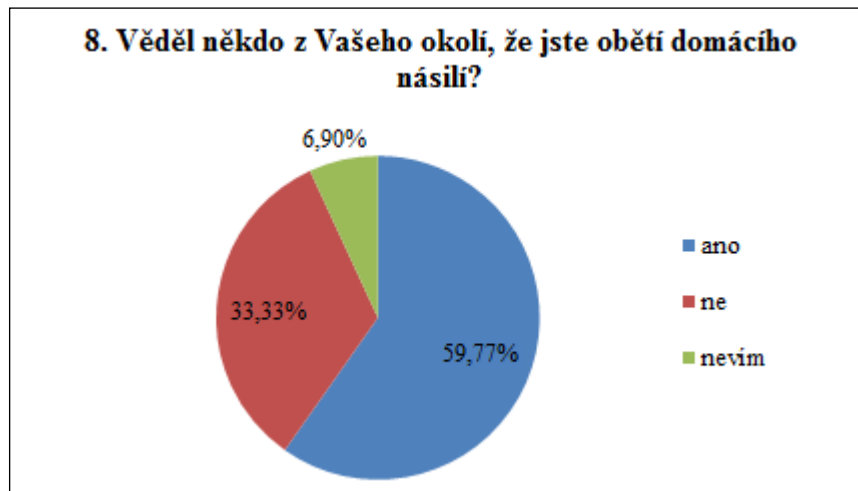
Graf 10: Důsledky domácího násilí

Otázka č. 8 - Věděl někdo z Vašeho okolí, že jste obětí domácího násilí?

Dotazníková otázka č. 8 zjišťovala, zda někdo z okolí účastnic výzkumu věděl o tom, že jsou obětmi domácího násilí. Z celkového počtu 87 žen (100 %) v dotazníku 52 respondentek (59,77 %) uvedlo, že někdo z jejich okolí měl povědomí o tom, že jsou obětí domácího násilí. 29 účastnic výzkumu (33,33 %) naopak uvedlo, že o tomto nikdo z jejich okolí nevěděl. 6 žen (6,9 %) neví, zda v jejich okolí byl obeznámen o tom, že jsou obětí domácího násilí.

Tabulka č. 11: Povědomí okolí respondentek o domácím násilí

8. Věděl někdo z Vašeho okolí, že jste obětí domácího násilí?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
ano	52	59,77
ne	29	33,33
nevím	6	6,9

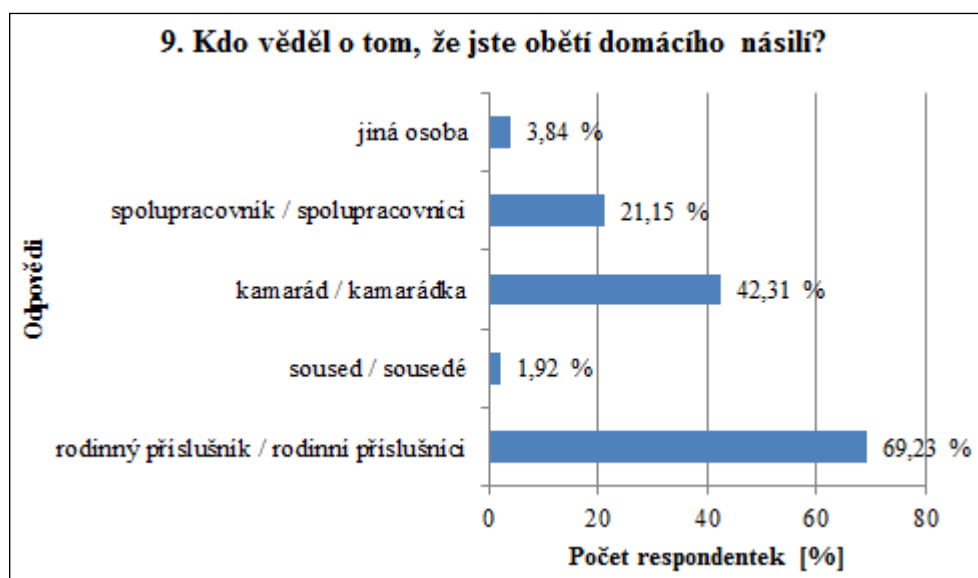
Graf 11: Povědomí okolí respondentek o domácím násilí

Otázka č. 9 - Kdo věděl o tom, že jste obětí domácího násilí?

Na otázku č. 9 měly odpovídat pouze respondentky, které kladně odpověděly na osmou otázku v dotazníku. Účastnice výzkumu u této otázky mohly uvést více možností svých odpovědí. Z celkového počtu 52 žen (100 %), které v dotazníku uvedly, že o tom, že jsou obětí domácího násilí, někdo z jejich okolí věděl, se v 36 případech (69,23 %) jednalo o rodinného příslušníka. 22 respondentek (42,31 %) v dotazníku přiznalo, že se jednalo o kamaráda či kamarádku. V případě 11 žen (21,15 %) věděl o domácím násilí jejich spolupracovník. 2 účastnice výzkumu (3,84 %) v dotazníku zmínily jinou osobu než rodinného příslušníka, souseda nebo kolegu z práce. 1 žena (1,92 %) přiznala, že o domácím násilí věděl její soused.

Tabulka č. 12: Osoba, která věděla o domácím násilí

9. Kdo věděl o tom, že jste obětí domácího násilí?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
rodinný příslušník / rodinní příslušníci	36	69,23
soused / sousedé	1	1,92
kamarád / kamarádka	22	42,31
spolupracovník / spolupracovnice	11	21,15
jiná osoba	2	3,84

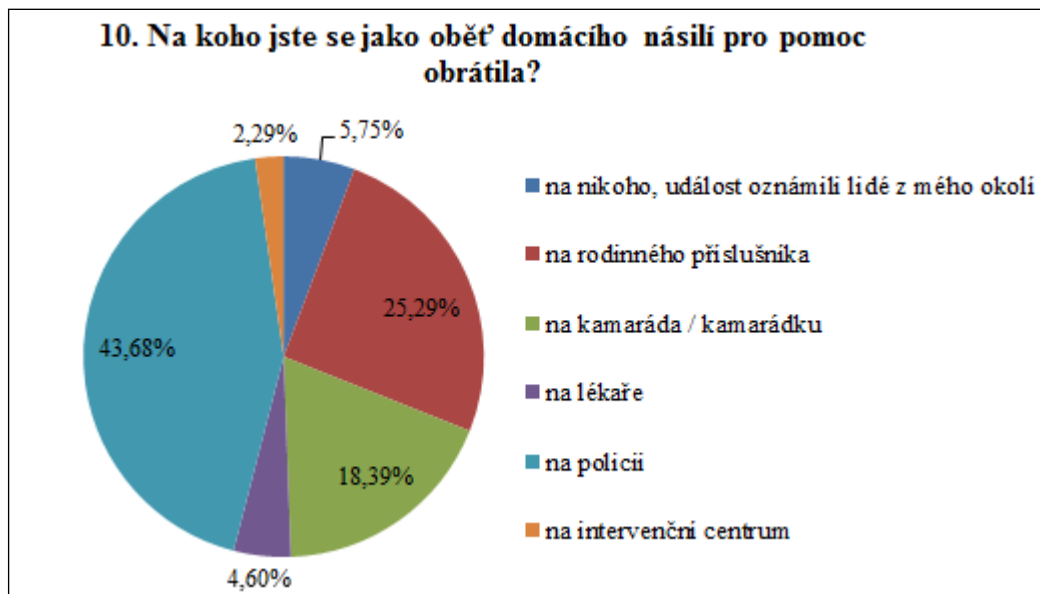
Graf 12: Osoba, která věděla o domácím násilí

Otázka č. 10 - Na koho jste se jako oběť domácího násilí pro pomoc obrátila?

Desátá otázka v dotazníku zjišťovala, na koho se ženy jako oběti domácího násilí obrátily s žádostí o pomoc s řešením situace. 38 účastnic výzkumu (43,68 %) vyhledalo pomoc policie. 22 respondentek (25,29 %) požádalo o pomoc rodinného příslušníka. 16 žen (18,39 %) se s pomocí v řešení domácího násilí obrátilo na svého kamaráda nebo svou kamarádku. 5 účastnic výzkumu (5,75 %) samo pomoc nevyhledalo, neboť událost ohlásili lidé z jejich blízkého okolí, kteří o domácím násilí věděli. 4 respondentky (4,6 %) se snažili nalézt pomoc u svého lékaře. 2 ženy (2,29 %) se s žádostí o pomoc obrátily na intervenční centrum.

Tabulka č. 13: Vyhledání pomoci ze strany obětí domácího násilí

10. Na koho jste se jako oběť domácího násilí pro pomoc obrátila?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
na nikoho, událost oznámili lidé z mého okolí	5	5,75
na rodinného příslušníka	22	25,29
na souseda / sousedku	-	-
na kamaráda / kamarádku	16	18,39
na kolegu / kolegyni z práce	-	-
na lékaře	4	4,6
na policii	38	43,68
na linku bezpečí	-	-
na intervenční centrum	2	2,29
na někoho jiného	-	-

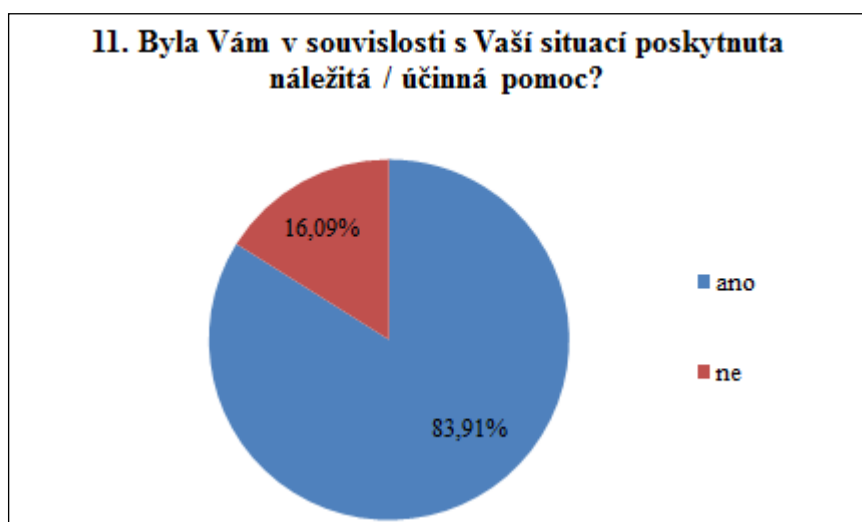
Graf 13: Vyhledání pomoci ze strany obětí domácího násilí

Otázka č. 11 - Byla Vám v souvislosti s Vaší situací poskytnuta náležitá / účinná pomoc?

Otázka č. 11 v dotazníku zjišťovala, zda byla ženám jako obětem domácího násilí poskytnuta náležitá / účinná pomoc. Většina účastnic výzkumu (73 respondentek – 83,91 %) odpověděla kladně – tj. že ženám jako obětem domácího násilí byla poskytnuta náležitá / efektivní pomoc. Naproti tomu 14 žen (16,09 %) uvedlo, že se jim náležité / účinné pomoci v souvislosti s řešením domácího násilí nedostalo.

Tabulka č. 14: Poskytnutí náležitě / účinné pomoci obětem domácího násilí

11. Byla Vám v souvislosti s Vaší situací poskytnuta náležitá / účinná pomoc?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
ano	73	83,91
ne	14	16,09

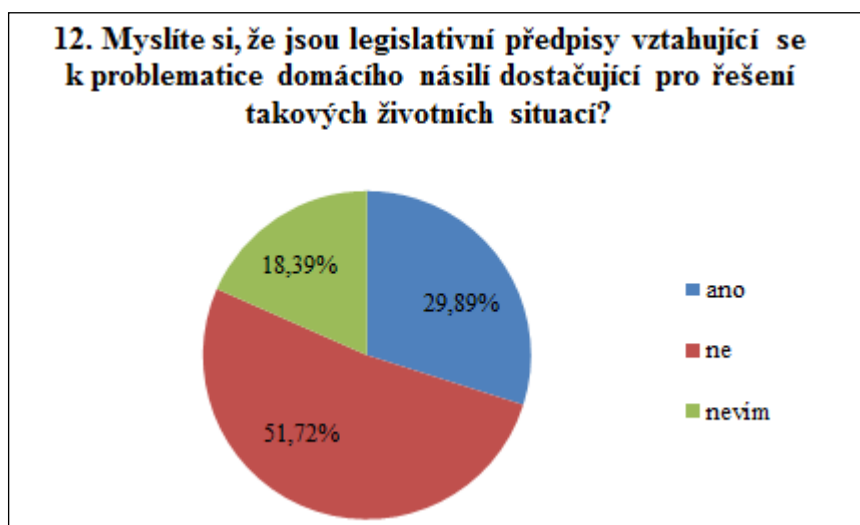
Graf 14: Poskytnutí náležitě / účinné pomoci obětem domácího násilí

Otázka č. 12 - Myslíte si, že jsou legislativní předpisy vztahující se k problematice domácího násilí dostačující pro řešení takových životních situací?

Dvanáctá dotazníková otázka zjišťovala názor žen jako obětí domácího násilí na dostatečnost legislativních předpisů vztahujících se k této problematice. Zhruba polovina účastnic výzkumu (45 respondentek – 51,72 %) je přesvědčena o nedostatečnosti legislativních předpisů upravujících pomoc obětem domácího násilí. 26 žen (29,89 %) si naopak myslí, že právní úprava je v této oblasti dostačující. 16 účastnic výzkumu (18,39 %) neví, zda jsou nebo nejsou právní předpisy vztahující se k domácímu násilí dostatečné.

Tabulka č. 15: Názor respondentek na dostatečnost legislativních předpisů vztahujících se k problematice domácího násilí

12. Myslíte si, že jsou legislativní předpisy vztahující se k problematice domácího násilí dostačující pro řešení takových životních situací?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
ano	26	29,89
ne	45	51,72
nevím	16	18,39

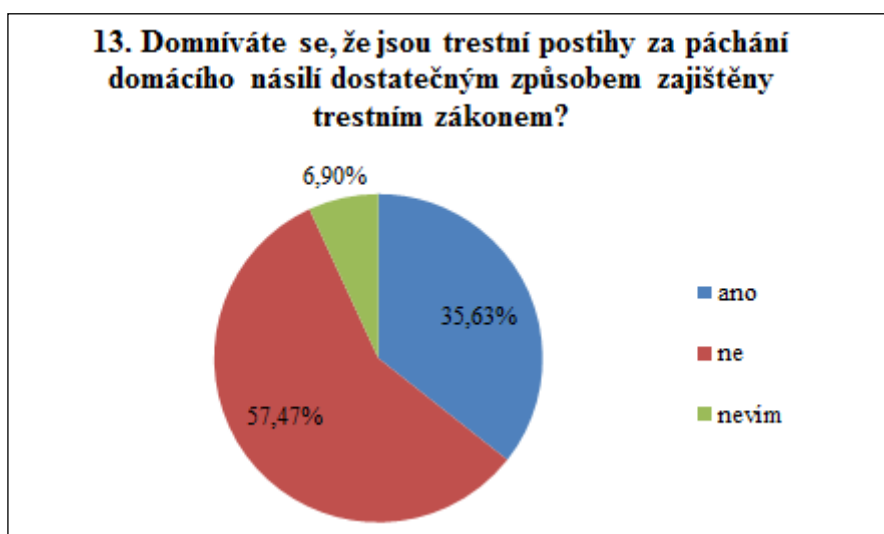
Graf 15: Názor respondentek na dostatečnost legislativních předpisů vztahujících se k problematice domácího násilí

Otázka č. 13 - Domníváte se, že jsou trestní postihy za páchaní domácího násilí dostatečným způsobem zajištěny trestním zákonem?

Otázka č. 13 v dotazníku zjišťovala názor žen jako obětí domácího násilí o dostatečnosti trestních postihů, které zajišťuje náš trestní zákon. Z celkového počtu 87 účastnic výzkumu (100 %) si 50 žen (57,47 %) myslí, že trestní postihy zajišťované trestním zákonem jsou pro pachatele domácího násilí nedostatečné. 31 žen (35,63 %) se domnívá, že tresty ukládané trestním zákonem jsou pro pachatele domácího násilí dostačující. 6 respondentek (6,9 %) neví, zda jsou trestní postihy za páchaní domácího násilí dostatečným způsobem zajištěny trestním zákonem.

Tabulka č. 16: Názor respondentek na dostatečnost trestních postihů zajištěných trestním zákonem

13. Domníváte se, že jsou trestní postihy za páchaní domácího násilí dostatečným způsobem zajištěny trestním zákonem?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
ano	31	35,63
ne	50	57,47
nevím	6	6,9

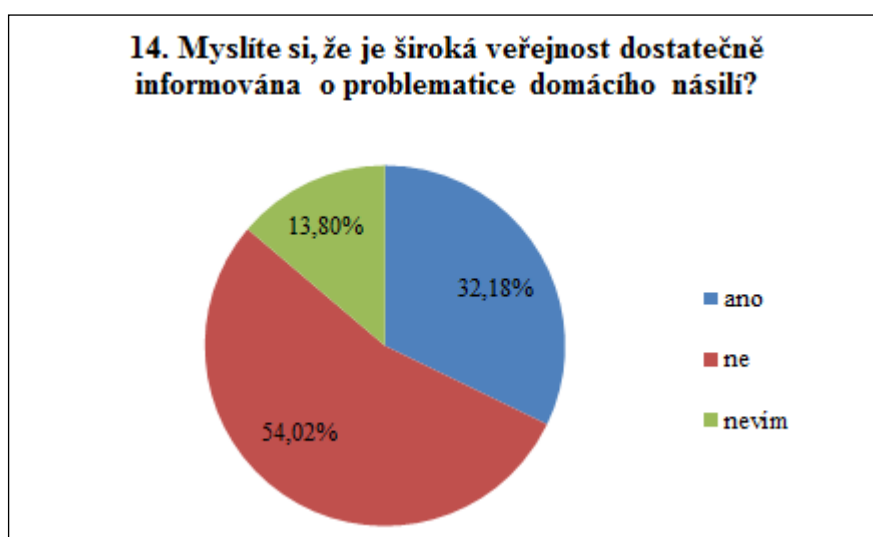
Graf 16: Názor respondentek na dostatečnost trestních postihů zajištěných trestním zákonem

Otázka č. 14 - Myslíte si, že je široká veřejnost dostatečně informována o problematice domácího násilí?

Čtrnáctá otázka v dotazníku zjišťovala názor žen jako obětí domácího násilí na dostatečnou informovanost široké veřejnosti o problematice domácího násilí. 47 účastnic výzkumu (54,02 %) si myslí, že široká veřejnost není dostatečně informována o domácím násilí. 28 respondentek (32,18 %) je přesvědčeno, že široká veřejnost má dostatečné informace v souvislosti s domácím násilím. 12 žen (13,8 %) neví, zda je široká veřejnost dostatečným způsobem informována o problematice domácího násilí.

Tabulka č. 17: Názor respondentek na dostatečnou informovanost široké veřejnosti o problematice domácího násilí

14. Myslíte si, že je široká veřejnost dostatečně informována o problematice domácího násilí?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
ano	28	32,18
ne	47	54,02
nevím	12	13,8

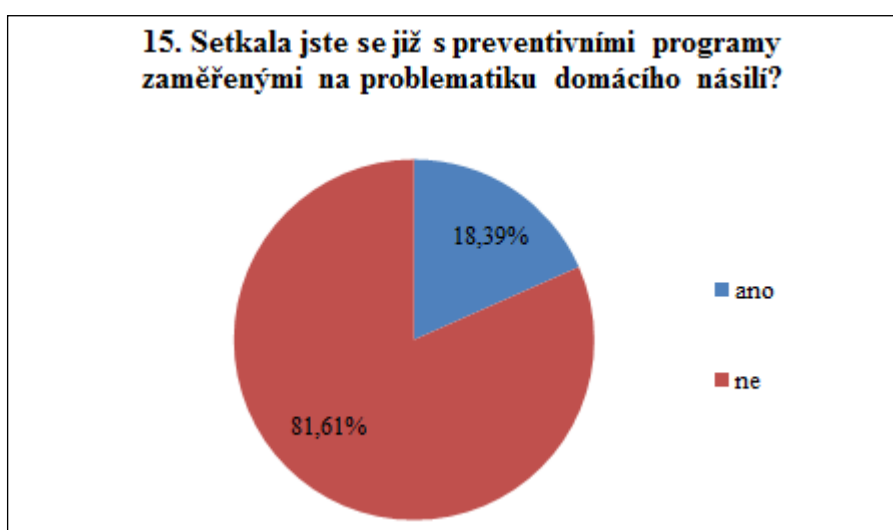
Graf 17: Názor respondentek na dostatečnou informovanost široké veřejnosti o problematice domácího násilí

Otázka č. 15 - Setkala jste se již s preventivními programy zaměřenými na problematiku domácího násilí?

Dotazníková otázka č. 15 zjišťovala, zda se již ženy, které se staly oběťmi domácího násilí, setkaly s preventivními programy zaměřenými na tuto oblast. Přestože se výzkumu účastnily pouze ženy, které byly dříve obětí domácího násilí, převážná většina z nich (71 účastnic výzkumu – 81,61 %) se s takovými programy ještě nikdy nesešla. 16 respondentek (18,39 %) se s preventivními programy zaměřenými na problematiku domácího násilí již setkala.

Tabulka č. 18: Zkušenost respondentek s preventivními programy zaměřenými na problematiku domácího násilí

15. Setkala jste se již s preventivními programy zaměřenými na problematiku domácího násilí?	Počet respondentek	Počet respondentek [%]
ano	16	18,39
ne	71	81,61

Graf 18: Zkušenost respondentek s preventivními programy zaměřenými na problematiku domácího násilí

5.6 Ověření výzkumných hypotéz

V rámci výzkumu a v souladu s jeho primárním cílem byly stanoveny celkem 4 hypotézy (viz podkapitola 2.3 výše). Přijetí nebo naopak nepřijetí předem stanovených výzkumných hypotéz bude provedeno na základě procentuálních vyjádření odpovědí respondentek na příslušné dotazníkové otázky, a to následujícím způsobem:

- 0 až 49,99 % - nepřijetí výzkumné hypotézy,
- 50 až 100 % - přijetí výzkumné hypotézy.

Hypotéza č. 1 předpokládala, že oběťmi domácího násilí jsou nejčastěji ženy ve věku od 31 do 40 let se středoškolským vzděláním ukončeným maturitní zkouškou. Výzkumu se zúčastnilo celkem 87 žen (100 %), které se v minulosti staly oběťmi domácího násilí. Z tohoto počtu účastnic výzkumu patřilo 60 žen (68,97 %) do věkové kategorie od 31 do 40 let. Středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou mělo 38 účastnic výzkumu (43,68 %). Hypotéza č. 1 tedy dle předem stanovených kritérií a na základě uvedených údajů se nepotvrdila.

Hypotéza č. 2 předpokládala, že oběťmi domácího násilí jsou nejčastěji ženy v pozici manželek, kdy násilnou osobou jsou jejich manželé. Z celkového počtu 87 účastnic výzkumu (100 %) bylo respondentek (60,91 %), které se v minulosti staly oběťmi domácího násilí, v pozici manželky. Všechny tyto ženy v rámci dotazníkového šetření dále přiznaly, že násilnou osobou byli jejich manželé. Hypotéza č. 2 se potvrdila.

Hypotéza č. 3 předpokládala, že nejčastější formou domácího násilí páchaného na ženách je kombinace fyzického a psychického násilí. Z celkového počtu 87 účastnic výzkumu (100 %) bylo 44 žen (50,58 %) napadáno fyzicky a 51 žen (58,62 %) bylo napadáno psychicky. Na základě těchto zjištění lze konstatovat, že hypotéza č. 3 se potvrdila.

Hypotéza č. 4 předpokládala, že ženy, které se v minulosti staly oběťmi domácího násilí, jsou přesvědčeny o nedostatečnosti legislativní základny, trestních postihů a informovanosti široké veřejnosti v souvislosti s problematikou domácího násilí. Z celkového počtu 87 účastnic výzkumu (100 %) je:

- 45 žen (51,72 %) přesvědčeno o nedostatečnosti legislativních předpisů vztahujících se k problematice domácího násilí,

- 50 žen (57,47 %) přesvědčeno o nedostatečnosti trestních postihů za páchaní domácího násilí zajištěných trestním zákonem,
- 47 žen (54,02 %) přesvědčeno o nedostatečné informovanosti široké veřejnosti o problematice domácího násilí.

Hypotéza č. 4 se potvrdila.

Cílem výzkumu bylo zjištění celkové situace ve společnosti kolem domácího násilí. V dotazníku jsem oslovil ženy, které se setkaly s domácím násilím, abych zjistil příčiny a formy domácího násilí páchaného na ženách. Z výzkumu bylo potvrzeno, že nejčastější oběti domácího násilí jsou ženy v pozici manželek, kde se toto odehrává za zavřenými dveřmi.

Byl bych rád, kdyby tato má práce, vedla k lepšímu a všímavějšímu postoji společnosti k problému domácího násilí. A aby pomoc pro oběti byla snadněji dosažitelná a lépe přehledná než byla doposud.

Do práce jsem zakomponoval všechny novely zákonů a všechny nové skutečnosti od intervenčních center. Myslím si, že přínos této práce spočívá v její aktuálnosti a je vodítkem pro každého, kdo by chtěl zlepšit ochranu a pomoc obětem domácího násilí.

Spolu s textem si kladu za úkol vytvářet vhodné předpoklady pro další odborné studie a proto zde poskytuji informace v základní literatuře, které se vážou k výkladu jednotlivých kapitol.

Budu usilovat, aby hypotézy byly významným prvkem pohybu poznání a sloužily jako manuál při školení všech zaměstnanců, přicházejících do kontaktu s domácím násilím.

ZÁVĚR

Domácí násilí je stále velký společenský problém. Je potřeba si uvědomit, že domácí násilí není ojedinělý a náhodný skutek. Ve většině případů předchází psychické násilí fyzickému. Toto jednání je dlouhodobé a má negativní vliv jak na psychiku, tak na zdraví oběti. Velmi typické je, že k násilí dochází v domácím prostředí tzv. za zavřenými dveřmi.

Prvním krokem boje proti domácímu násilí bude, když každý začne sám u sebe a nebude tolerantní k násilí ve svém okolí. Dalším faktorem je ochrana ohrožených osob a jejich začleňování do běžného života. Legislativní změny již vedou k ochraně před domácím násilím a ve vědomí české populace je již vypěstované přesvědčení, že se jedná o společensky nepřijatelné jednání. Dále je zapotřebí pojem domácí násilí zavést do českého práva. Za další potřebný krok lze považovat, aby domácí násilí bylo zcela českou společností zavrženo.

Důležité v boji proti domácímu násilí je zajištění sociální a právní pomoci obětem násilí. Moderní společnost se musí prioritně postarat o oběti domácího násilí a jejich rychlému začlenění do běžného života.

Lepší prevence a informovanost vedou k potlačení domácího násilí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura

1. BAKOŠOVÁ, Z. *Sociální pedagogika jako životná pomoc*. 3. vyd. Bratislava: Public promotion, 2008, 249 s. ISBN 978-80-969944-0-3
2. BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, 92 s. ISBN 978-802-5454-220
3. BURIÁNEK, J., KOVAŘÍK, J. *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vyd. Praha: Triton, 2006, 108 s. ISBN 80-7254-914-6
4. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 191 s. ISBN 978-802-4720-142
5. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2004, 431 s. ISBN 80-86473-86-4
6. DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí. Pracovní manuál*. Střední policejní škola Ministerstva vnitra, Praha, 2005
7. HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech – Syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí o.p.s., 2006, 24 s. ISBN 80- 86991-78-4
8. KUNC, K. *Ekonomické dopady domácího násilí v ČR*. Praha: proFem, 2012, 71 s. ISBN 978-80-904564-1-9
9. LEJČAR, M. *Právní a sociální hlediska domácího násilí*. Brno: Institut mezioborových studií, 2014, 72 s. Bakalářská práce
10. MUSELÍKOVÁ, M., VAŇKOVÁ, Z., VODIČKOVÁ, M. *Právo v sociální oblasti*. Brno: Institut mezioborových studií, 2013, 178 s.
11. MÜHLPACHR, P., VAVŘÍK, M. *Sociální patologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, 123 s.
12. NEDVĚDOVÁ, A., VANÍČKOVÁ, L., CHOMOVÁ, Z. *Sborník textů k problematice domácího násilí*. 1. vyd. Praha: Centrum sociálních služeb Praha, 2010, 166 s.

13. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, 527 s. ISBN 978-807-3573-775
14. RADVAN, E., VAVŘÍK, M. *Metodika psaní odborného textu a výzkumu v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009, 57 s.
15. STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009, 91 s. ISBN 978-80-7418-020-0
16. ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., a kol. *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011, 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2
17. ŠIMEGOVÁ, M., KOVÁČOVÁ, B. *Kognitívne , Emocionálne a morálne aspekty školského šikanovania a ich využitie v prevencii šikanovania na základnej škole*. 1. vyd. Trnava: Pedagogická fakulta Trnavská univerzita, 2011, 303 s. ISBN 9708-80-8082-420-4
18. TKÁČ, J. *Adiktologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2011, 118 s.
19. VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. 1. vyd. Praha: Linde, 2008, 159 s. ISBN 978-808-6131-764
20. VAVŘÍK, M., JILČÍK, T. *Základy sociologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2011, 64 s.
21. VÁGNEROVÁ, K. a kol. *Minimalizace šikany*. Praha: Portál, 2009, 152 s. ISBN 978-80-7367-611-7
22. VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005, 430 s. ISBN 80-246-1074-4
23. VÍZDAL, F. *Základy psychologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009, 186 s.
24. VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: ProFem, 2004, 194 s. ISBN 80-239-2106-1
25. VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, 244 s. ISBN 978-809-0362-673

Zákony a právní předpisy

26. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
27. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
28. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
29. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
30. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
31. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
32. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
33. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů
34. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
35. Zákon č. 135/2006 Sb., o ochraně před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů
36. Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
37. Interní akty Policie ČR. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166

Internetové zdroje

38. <http://www.bkb.cz/o-nas/>
39. <http://www.businesscenter.cz/business-center/>
40. <http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/>
41. <http://www.donalinka.cz/domaci-nasili/>
42. <http://www.koordona.cz/domaci-nasili/>
43. <http://www.rosa.os.cz/domaci-nasili/>
44. <http://www.ruzovalinka.cz/nasledky.htm>
45. <http://www.stopnasili.cz/verejnost/deti-svedci-domaciho-nasili.html>
46. http://www.zachranny-kruh.cz/pomocnici/intervencni_centrum.html

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Věkové rozložení respondentek

Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek

Graf 3: Rodinný stav respondentek v současné době

Graf 4: Doba, po kterou byly respondentky oběťmi domácího násilí

Graf 5: Rodinné postavení respondentek jako obětí domácího násilí

Graf 6: Násilná osoba

Graf 7: Forma domácího násilí

Graf 8: Příčina domácího násilí

Graf 9: Nejintenzivnější oblast prožívání domácího násilí pro respondentky

Graf 10: Důsledky domácího násilí

Graf 11: Povědomí okolí respondentek o domácím násilí

Graf 12: Osoba, která věděla o domácím násilí

Graf 13: Vyhledání pomoci ze strany obětí domácího násilí

Graf 14: Poskytnutí náležité/účinné pomoci obětem domácího násilí

Graf 15: Názor respondentek na dostatečnost legislativních předpisů o problematice domácího násilí

Graf 16: Názor respondentek na dostatečnost trestních postihů zajištěných zákonem

Graf 17: Názor respondentek na dostatečnou informovanost široké veřejnosti

Graf 18: Zkušenost respondentek s preventivními programy zaměřenými na problematiku domácího násilí

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Věkové rozložení respondentek

Tabulka 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek

Tabulka 3: Rodinný stav respondentek v současné době

Tabulka 4: Doba, po kterou byly respondentky oběťmi domácího násilí

Tabulka 5: Rodinné postavení respondentek jako obětí domácího násilí

Tabulka 6: Násilná osoba

Tabulka 7: Forma domácího násilí

Tabulka 8: Příčina domácího násilí

Tabulka 9: Nejintenzivnější oblast prožívání domácího násilí pro respondentky

Tabulka 10: Důsledky domácího násilí

Tabulka 11: Povědomí okolí respondentek o domácím násilí

Tabulka 12: Osoba, která věděla o domácím násilí

Tabulka 13: Vyhledání pomoci ze strany obětí domácího násilí

Tabulka 14: Poskytnutí náležité / účinné pomoci obětem domácího násilí

Tabulka 15: Názor respondentek na dostatečnost legislativních předpisů vztahujících se k problematice domácího násilí

Tabulka 16: Názor respondentek na dostatečnost trestních postihů zajištěných zákonem

Tabulka 17: Názor respondentek na dostatečnou informovanost široké veřejnosti

Tabulka 18: Zkušenost respondentek s preventivními programy zaměřenými na problematiku domácího násilí

SEZNAM PŘÍLOH

1. Dotazník
2. Pomůcka pro policisty SARA DN

Dotazníkové otázky zaměřené na demografické údaje

1. Jaký je Váš věk?

- a) méně než 20 let
- b) 20 – 30 let
- c) 31 – 40 let
- d) 41 – 50 let
- e) 51 – 60 let
- f) více než 60 let

2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) středoškolské bez maturity (vyučen/a v oboru)
- c) středoškolské s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

3. Jaký je v současné době Váš rodinný stav?

- a) svobodná
- b) vdaná
- c) rozvedená
- d) vdova

Dotazníkové otázky zaměřené na domácí násilí

1. Jak dlouho jste byla obětí domácího násilí?

- a) méně než 1 rok
- b) 1 – 2 roky
- c) 3 – 4 roky
- d) 4 – 5 let
- e) 6 – 7 let
- f) 8 – 9 let
- g) 10 a více let

2. V jakém rodinném postavení jste byla jako oběť domácího násilí?

- a) dcera
- b) matka
- c) manželka
- d) družka
- e) v jiném rodinném postavení, uveďte:

3. Kdo byl násilnou osobou?

4. Jakou formu domácího násilí na Vás násilná osoba páchala?

(můžete uvést více možností)

- a) fyzické násilí
- b) psychické násilí
- c) sexuální násilí

5. Co bylo příčinou domácího násilí, které na Vás násilná osoba páchala?

- a) povahové / charakterové rysy
- b) alkohol, návykové látky
- c) žárlivost
- d) nezaměstnanost
- e) finanční situace
- f) jiná příčina, uveďte:

6. V jaké oblasti bylo Vaše prožívání domácího násilí nejintenzivnější?

- a) fyzické
- b) psychické
- c) psychosomatické
- d) sociální
- e) v jiné oblasti, uveďte:

7. Jaké byly důsledky domácího násilí, které na Vás násilná osoba páchala?

(můžete uvést více možností)

- a) fyzické následky (např. modřiny, pohmožděniny, zlomeniny, bolesti apod.)
- b) psychické následky (např. strach, úzkost, deprese, sklíčenost, pocity bezmoci, pocity viny, sebeobviňování, psychická zranitelnost, ztráta sebevědomí, ztráta životních iluzí, emocionální labilita, oddanost ve vztahu k násilné osobě, úvahy nebo pokusy o sebevraždě a další)
- c) psychosomatické následky (např. poruchy spánku, bolesti hlavy, zažívací obtíže, kardiovaskulární potíže, urologické a gynekologické problémy atd.)
- d) sociální následky (např. vyloučení ze společenského života, nedůvěra vůči ostatním lidem, problémy s navazováním dalších partnerských vztahů apod.)
- e) jiné následky, uveďte:

8. Věděl někdo z Vašeho okolí, že jste obětí domácího násilí?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

9. Kdo věděl o tom, že jste obětí domácího násilí?

(na tuto otázku odpovězte pouze v případě, že jste kladně odpověděla na předchozí otázku č. 8)

(můžete uvést více možností)

- a) rodinný příslušník / rodinní příslušníci
- b) soused / sousedé
- c) kamarád / kamarádka
- d) spolupracovník / spolupracovnici
- e) jiná osoba, uveďte:

10. Na koho jste se jako oběť domácího násilí pro pomoc obrátila?

- a) na nikoho, událost oznámili lidé z mého okolí
- b) na rodinného příslušníka
- c) na souseda / sousedku
- d) na kamaráda / kamarádku
- e) na kolegu / kolegyni z práce
- f) na lékaře
- g) na policii
- h) na linku bezpečí
- i) na intervenční centrum
- j) na někoho jiného, uveďte:

- 11. Byla Vám v souvislosti s Vaší situací poskytnuta náležitá / účinná pomoc?**
- a) ano
 - b) ne
- 12. Myslíte si, že jsou legislativní předpisy vztahující se k problematice domácího násilí dostačující pro řešení takových životních situací?**
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
- 13. Domníváte se, že jsou trestní postihy za páchaní domácího násilí dostatečným způsobem zajištěny trestním zákonem?**
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
- 14. Myslíte si, že je široká veřejnost dostatečně informována o problematice domácího násilí?**
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
- 15. Setkala jste se již s preventivními programy zaměřenými na problematiku domácího násilí?**
- a) ano
 - b) ne

Pomůcka pro policisty SARA DN

Otázky - násilí ve vztahu k blízké osobě

- 1) Dopouští se násilník sexuálního násilí nebo závažného fyzického násilí?
- 2) Vyhrožuje násilník závažným násilím nebo sděluje své násilné úmysly?
- 3) Dochází ke stupňování sexuálního/fyzického násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilníka?
- 4) Porušuje násilník příkazy nebo jiná nařízení soudu?
- 5) Má násilník názory schvalující násilí?

Otázky - obecné sklony násilné osoby k násilí

- 1) Dopouští se násilná osoba obecné kriminality?
- 2) Jsou nějaké informace o problémech násilníka v předchozích vztazích?
- 3) Má násilník nějaké finanční nebo pracovní problémy?
- 4) Má násilník problémy s toxikomanií?
- 5) Má násilník problémy duševního zdraví?

Otázky - ke zranitelnosti ohrožené osoby

- 1) Chová se oběť rozporuplně k násilné osobě?
- 2) Má ohrožená osoba z násilníka extrémní strach?
- 3) Má oběť problém se zajištěním svého bezpečí?
- 4) Jsou zde objektivní překážky bránící k zajištění bezpečí oběti?
- 5) Má oběť závažné osobní problémy?